

MARK

Kəsəkəs ka Kibaru Kətət teta Yesu nkə Mark encicəs mə

Kibaru Kətət ka Mark buk bin ba Kədəm Kəfu bə bəyənə səbuk nse maŋkələ dacə nse səloku tecepərənə doru ta Yesu Krist mə. Buk mbə o mbə səbuk sajse maŋkələ dacə, «Taruku ta Kibaru Kətət» t'anjwe bi. Matiye, Mark, Luk kə Isaŋ ɻanacicəs səbuk sajse defi da Yesu Krist tadarəŋ. Ancəm-cəmnə a taruku tante tə ananuŋkənə kəcicəs meren wəco camət-tin (60) kəbəp ka meren wəco camət-mərəŋ (70) ntə kəkom ka Yesu Krist kəncepər mə. Acərə taruku alarəm ɻancəm-cəmnə a dare da Rom anacic buk bambə, teta kəyenkəs bəkəc ya alan a Yesu aka Rom. Mark, nwə anacərə sə tewe ta «Isaŋ Mark» mə, wanapa ka asom a Yesu Pol kə Barnabas ənayi. Mba kəpə kən tewe kənacop ntə ənasak kəköt marənt teta kəsamsər tosom ta Yesu mə (Asom 13.13). Ntə tencepər mə, Mark ənader pəcköt marənt kə Barnabas (Asom 15.37-39). Anacərə Mark kəyənə ka wanapa wətət ka Piyər (1 Piyər 5.13). Ali ntə kəyi doru ka Yesu kənatçepər fər ya Mark kiriŋ mə, acərə taruku ɻancəm-cəmnə a Mark ənaməŋkərnə moloku ma sede sa Piyər mmə məyənə mogbu ma Taruku ta Mark mə. DəKibaru Kətət kaŋkə disre, Mark oluku teta acəpsə a Yesu darəŋ kə mətəksə ma Yesu teta təm təlpəs ta doru.

Tokotərənə ta Taruku ta Kibaru Kətət ka Mark

1. Mark eməntər buk (1.1-13)
2. Mark oluku təkötənə mes ma Yesu ntə ənayi

Kalile mə (1.14-8.21).

3. Kə teyəfə dənda, k'oloku kəkə marənt ka Yesu Yerusaləm (8.22-10.52).
4. Dəkələpsər, kə Mark encicəs tecepərənə doru ta Yesu Krist nde Yerusaləm kələkənə defi kə kəfətə kən afi dacə (11.1-16.8).

Taruku ta Aşnabi Sañ Batis

¹ Dəkəcop da Kibaru Kətət teta Yesu Krist* Wan ka Kanu də dandə.

² Deyi pəmə nte ancic ti nde buk ba sayibə Esayi disrə mə:

«Indekəkərə wəsom kem fər yam kirin pəkəlomps'am dəpə.

³ Fum wəkə dim dən deyi kəwur nde dətəgbərə mə
əfə:

«Nəlompəs dəpə da Mariki,
nəlompe səpə sən sa wəcək!»

⁴ Itə Aşnabi Sañ Batis ənaderənə nde dətəgbərə, pəckawandi a pagbət afum dəromun teta kəsəkpər bəkəc əjacəmə pəlompu darəj, nte tənsənə Kanu kədənəjnənə əja kiciya kənjan mə.

⁵ Afum aka atəf əja Yude kə aka Yerusaləm fəp əjanckə nde eyi mə, əjacətər kə kəgbət dəromun teta Kanu, nde kəngebəkə ka Yurdən əjaccəj kiciya kənjan afum dacə.

⁶ Yamos ya cəfon ca yəkəmə yə Sañ əncəberənə, pəcəgbənənə bəlet ba akata defi. Cəlañkəma cənəsəm kə məsə ma cəmə ca dəkulum.

* **1:1 Krist** = Tewe ta dəkəcəmə da nwə Kanu kəyək-yək kəyənə ka wəyac ka afum a doru mə.   **1:2** Malaki 3.1   **1:3** Esayi 40.3

⁷ Pəcdənjk: «Fum eyi kəder im tadarəŋ, nwə əyə fənəntər pətas im mə, isətə fə dofum dotulnənə isikəli cəfta cən.

⁸ Ina, dəromun iŋgbət nu teta Kanu, mba nkən dəAmera Necempi ɳa Kanu ende pəcgbət nu.»

⁹ Mata maməkə kə Yesu ender kəyəfə Nasarət dare da Kalile, k'əsətər Saň kəgbət dəromun teta Kanu nde kəŋgbəkə ka Yurdən.

¹⁰ Yesu endepə dəromun, gbəncana babəkə k'ənəŋk kəm kəŋgbərə, k'ənəŋk sə Amera ɳa Kanu ɳotorər kə pəmə antantoriya.

¹¹ Kə dim dontor kəyəfə dəkəm: «Wan kem məyənə nwə imbətər mə, mən'əbət im mes belbel.»

¹² Gbəncana babəkə kə Amera ɳa Kanu ɳeŋkekərə Yesu nde dətəgbərə.

¹³ K'əncepərənə di mata wəco maŋkələ (40), Səntani səcwakəs kəsəŋə kə kəciya. Səm ya dəkulum yo ɳanayi, məleke məckəkəs kə.

Acepsə darəŋ a Yesu acəkə-cəkə aŋə maŋkələ

¹⁴ Ntə analip kəsəŋ Saň kəber dəbili mə, kə Yesu ender Kalile, pəcdənjk Kibaru Kətət ka Kanu,

¹⁵ pəcloku: «Təm təmbəp kə dəbe da Kanu dələtərnə. Nəsəkpər bəkəc nəlomp, nəgbəkər kəlaŋ Kibaru Kətət ka Kanu!»

¹⁶ Ntə Yesu eyi kəcepər agbəp ɳa kəba ka Kalile kəsək mə, k'ənəŋk Siməŋ kə Andəre wənc ka Siməŋ, ɳacgbal manta dəkəba, bawo awənt ɳə ɳanayənə.

¹⁷ Kə Yesu oluku ɳa: «Nəder nəcəps'em darəŋ, indesəŋə nu kəyənə awənt a afum.»

¹⁸ Gbəncana babəkə kə ɳasak manta maŋjan kə ɳancəmə Yesu darəŋ.

19 Nte əŋkə kirinj pəpic mə, k'ənəŋk Sak wan ka Sebede kə wənc Isaŋ aŋe ɳanayi abil ɳanjan disrə ɳaclompəs-lompəs manta mə.

20 Gbəncana babəkə k'ewe sə akakə mərəŋ nte təŋsəŋe ɳayəne acepsə ən mə. Kə ɳasak kas kəŋjan Sebede debil kə akə ɳacbəc mə, kə ɳancəpsə Yesu darəŋ.

Fum nwə ɳəŋk ɳələc ɳəntərəs kə mə

21 Kə ɳambərə dare da Kaparnam. Nte ɳaŋkə dəkətola Kanu da aSuyif simiti, dəsək da kəŋesəm mə, kə Yesu oncop kətəksə.

22 Cusu cənawos ɳa kətəksə kən, bawo ənctəksə pəmə fum nwə əntəmpər kətam mə, ənctəksə fə pəmə atəksə sariye s'aSuyif.

23 Tenatəŋne wərkun wələma nwə ɳəŋk ɳələc ɳənabərə mə pəyi dəkətola Kanu da aSuyif dadəkə disrə, pəckule-kule:

24 «Ta ake tə məmbərənə mes mosu-ε, Yesu wəka Nasaret? Dəkələsər su mənder ba? Səncərə belbel nwə məyəne mə: Wəcəmpi wəka Kanu!»

25 Kə Yesu əŋgbəŋ-gbəŋər ɳi, pəcloku: Məməp kusu! Məwur fum wəkawə dəris.

26 Kə ɳəŋk ɳələc ɳowur kə dəris ɳeciyikəc kə pəpəŋ, ɳockule-kule sə pəpəŋ.

27 Kə cusu cəwos afum fəp, ɳacgbəkələnə tanjan: «Tere tə tante-ε? Kətəksə kəfu, dəbə dere! Əntəmpər ali dəbə da yəŋk yələc, nyəc yenleləs mosom mən mə!»

28 Kə debeki da tewe tən dəsamsər katəna katəna məmpəmpə ma Kalile fəp.

Yesu əntaməs acuy alarəm

29 Nte ɳawur dəkətola Kanu da aSuyif mə, nkən Sak kə Isan ɳaŋkə ndena Siməŋ kə Andəre.

30 Iya wəka wəran ka Siməŋ ənafəntərə ta entamne-ε, fiba fənayi kə, gbəncana babəkə k'aloku Yesu tetən.

31 K'əncəŋne, k'osumpər kə kəca k'eyekti, kə fiba fəsak kə, k'eyerəs afum yeri.

32 Nte dəfəy dender, kə dec dəŋkale mə, k'aŋkərə kə acuy fəp kə aŋe yəŋk yəleç yənctərəs mə.

33 Kə afum a dare fəp ɳaloŋkane nde kusuŋka ka dəkələ.

34 K'entaməs acuy alarəm aŋe ɳancunə docu yamayama mə, pəcbələs yəŋk yəleç yəlarəm. Əncsak fə yəŋk yəleç yolok-loku, bawo yənacərə kə.

Yesu əŋkətənə Kalile

35 Bətbət ta pəntayə waŋkəra-ε, k'eyefə k'owur kəkə ka kəfo kəyer-yer kələma, k'əŋkə pəcəmə kətətola Kanu.

36 Siməŋ kə asol ən ɳambəlkər kəten kə.

37 Nte ɳanəŋk kə mə, kə ɳaloku kə: «Fəp fəyi kəten əm.»

38 Kə Yesu oluku ɳa: «Paŋkən kəfo kələma, nde sədare nse sələtərnə mə, nte təŋsəŋə dəndo sə idəŋk Kibaru Kətət mə, bawo itə iwurene.»

39 Kə Yesu əŋkətənə atəf ɳa Kalile fəp, pəckawandi Kibaru Kətət dəkətola Kanu d'aSuyif, pəcbəlsənə sə yəŋk yəleç.

Yesu entaməs wəcunə sen

40 Kə wəcunə sen wələma ender nnə Yesu eyi mə, k'əncəp suwu pəclətsənə Yesu: «Kə məfaŋ ti-ε, məntam kəsəkəs im.»

41 Kə Yesu ɔyənə kə nənəfər, k'entənəc kə kəca, k'oŋgbuŋnə kə, k'oloku: «Ifaŋ ti, məsək!»

42 Gbəncana babəkə kə sen səsak kə, k'əsək.

43 Kə Yesu əmbələs kə pəctiñ-tinj kə:

44 «Ta məloku ti fum o fum, mba məkə məmentərnə wəloñne, məkenə kə poloñne teta kəsəkəs kam pəmə təkə Musa encic ti mə, tendeyənə afum fəp kəcəre a məntamnə.»

45 Mba wərkun nwə, ntə nkən əñkə mə, k'eyefə kədəñk ti pəpəñ, pəcsamsərenə toluku tatəkə, kə təsəñjə Yesu kətətam sə kəberə dare. Dare kəsək encyi, mofo meyer-yer mmə afum əjanatə kəcyi mə, afum əjancder kə kəyefə mofo fəp.

2

Yesu kətaməs kən fum wətətam kəkət

1 Ntə mata mələma məncepər mə, kə Yesu ender Kaparnam. K'anə a Yesu eyi dəker,

2 k'afum alarəm əhaloñkanə hañ kə dəkəcəmə delip ali nde dəkəsuñka. Yesu pəccam əha toluku ta Kanu.

3 K'añkəre kə wəfi wəcək nwə afum mañkələ əjanagbañne mə.

4 Ntə agbañne ən əjanatətam kəkekəre kə hañ nde Yesu eyi mə teta dəlay da afum, kə əjampeşə kələ kəronj* əjasurenə da Yesu ənacəmə mə, kə əjafeni da əjanatorenə yala nyə wətətam kəkət wəkakə ənafəntəre mə.

5 Ntə Yesu ənəñk kəlañ kəjan mə, k'oloku wəfi wəcək: «Wənc im, añañnen'am kiciya kam.»

6 Atəksə sariyə s'aSuyif aləma añə əjanandə di mə, əjaccəm-cəmne dəbəkəc ntə:

* **2:4** Dəndo atəf əha Palestin, añañkən di wələ darenc, ntə təñsəñjə afum əjactam kəcpə wələ kəronj, əjacsali mə.

7 «T'ake toŋlok-loke tante-ε? Kələməs k'endə Mariki! An'entam kəŋaŋnəne kiciya kə pəntəyəne Kanu sona-ε?»

8 Kə Yesu əncərə gbəncana babəkə amerə ɳən disre məcəm-cəmne mme mənayi atəksə sariyə akakə mə. Kə Yesu eyif ɳa: «T'ake tə məcəm-cəmne mame meyinə nu-ε?»

9 Mosom mərən mə mame, tosom tere tətəcuca kəloku wəfi wəcək-ε: «Aŋaŋnən'am kiciya kam,» kə kəloku: «Məyəfə, mələk pokə pam, məkət?»

10 Awa, indeyə nu tante, ntə təŋsənə nəcərə a ina, Wan ka Wərkun, intəmpər kətam kəŋaŋnəne ka kiciya nnə doru dandə.» Kə Yesu oluku wəfi wəcək:

11 «Illok'əm: Məyəfə, mələk pokə pam, məkə nde ndaram!»

12 Kə wərkun nwə eyefə, k'elek gbəncana babəkə pokə pən, k'owur fər ya afum fəp kiriŋ, ntə towosəs afum cusu mə, kə fəp fəŋkor-koru Kanu ɳacloku: «Səntanəŋk fə towurene ta tante!»

Yesu ewe Lewy kəcepse kə darəŋ

13 Kə Yesu əŋkə sə kəca ka dəkəba. Kə afum alarəm ɳander nnə eyi mə, pəctəksə ɳa.

14 Ntə eyi kəcepər mə, k'ənəŋk Lewy wan ka Alfe, pəndə nde aŋgbancan ɳa abanjəs dut. Kə Yesu oluku kə: «Məcəps'em darəŋ,» kə wəkakə eyefə k'əncepsə kə darəŋ.

15 Ntə ɳanadi yeri nda Lewy, kə abanjəs dut alarəm kə aciya ɳandə kə Yesu kə acepsə ən, bawo afum akakə ɳanacepsə kə darəŋ mə, ɳanala.

16 Ntə aFarisi kə atəksə sariyə s'aSuyif [†] ɳanəŋk

[†] **2:16** *WəFarisi/aFarisi* = Kəgba k'abeki aSuyif aŋə ɳacepərər ɳasektərenə sariyə kə məyə mokur ma aSuyif mə.

Yesu pəcdi yeri kə abañəs dut kə aciya mə, kə ɳayif acəpsə a Yesu darəŋ: «Ta ake t'endinə yeri kəfo kin kə abañəs dut kə aciya-ε?»

¹⁷ Yesu nwə ənane ti mə, oloku ɳa: «Bafə atamnə ɳafaŋ wəten cəl de, mba acuy. Inderənə fə teta kəwe k'alompu, mba teta aciya.»

Yesu kə kusunj

¹⁸ Dəsək dələma, acəpsə a Saŋ darəŋ kə aFarisi ɳasunj. K'afum aləma ɳander ɳayif Yesu: «T'ake tə acəpsə a məna darəŋ ɳantəsuŋe-ε, ntə acəpsə a Saŋ darəŋ kə aFarisi ɳaŋsunj mə?»

¹⁹ Kə Yesu eyif ɳa: «Afum aŋe awe kəgbaŋne mə ɳantam kəsuŋ ɳasərəyi wəfura kəsək ba? Tem ntə ɳayi wəfura kəsək mə, ɳafəsuŋ.»

²⁰ Dəsək dendebeŋ nde ɳandegbəyənə kə wəfura mə, awa ɳandesuŋ dəsək dadəkə.»

²¹ «Ali fum əfəfapəre kəpol ka kəloto kəfu yamos yeməcə-məcə, kə pəyənə fə ti-ε kəpol ka kəloto kəfu kaŋkə kəŋŋos-ɳosu yamos yeməcə-məcə yayəkə, təsənə yamos yayəkə kəwale pətas kəwale kəcəkə-çəkə.»

²² Fum o fum əfəber wen wofu dətələba pa akata pokur, kə məyə ti-ε, wen weŋwesəli tələba, məyi on məsətə fə wen, məsətə fə so tələba. Wen wofu, dətələba pofu!»

Yesu kə dəsək da kəŋesəm nde ampusə Mariki mə

²³ Dəsək dələma da kəŋesəm nde ampusə Mariki mə, Yesu pəccali dale, acəpsə ən darəŋ ɳasol kə nkən, kə ɳayefə kəcəŋosuru səbomp sa məŋgbən.

²⁴ Kə aFarisi ɳayif Yesu: «Məcəŋkəl! Ta ake tə ɳaŋyənə ntə Sariyə səntəwosə kəyə dəsək da kəŋesəm nde ampusə Mariki mə?»

25 Kœ Yesu eyif ḥja: «Ali katin nœkaraŋ fœ dœYecicæs Yosoku tœkœ Dawuda enayœ ntœ enayi dœpœcuca, dor dœyœ kœ, nkœn kœ akœ ḥjanasol mœ ba?»

26 Ntœ Dawuda enabœre kœlœ ka Kanu disre tem ta wœkirin ka alonjne Abiyatar mœ, pœsœm cœcom nœcœ anclonjne Kanu, cœcom nœcœ Sariye sœnawose alonjne gbaœcœrœm kœsœm mœ. Mba Dawuda enasœm ci, k'œsœjœnœ sœ cœlœma asol œn.»

27 Kœ Yesu oluku ḥja: «Kanu kœnawure dœsœk da kœnœsœm ndœ ampusœ kœ mœ tœta kœmar ka afum, mba kœnawure fœ afum tœta dœsœk da kœnœsœm de!»

28 Ti tœyœnœ Wan ka Wœrkun œyœnœ mariki ali ma dœsœk da kœnœsœm ndœ ampusœ Mariki mœ.»

3

Yesu entamœs wœrkun dœsœk da kœnœsœm ndœ ampusœ Mariki mœ

1 Kœ Yesu olukus ndœ dœkœtola Kanu da aSuyif. Dœndo, wœrkun wœlœma enayi di pœdœmtœr kœca.

2 Kœ aFarisi* ḥjaŋkœkœ kœ pœyœnœ a Yesu œnjkœtamœs kœ dœsœk da kœnœsœm ndœ ampusœ Mariki mœ-œ, ntœ tœnœsœnœ ḥjayemseñœ kœ mœ.

3 Awa, k'oloku wœrkun nwœ enadœmtœr kœca mœ: «Mœyœfœ mœcœmœ nnœ afum dacœ.»

4 Kœ Yesu eyif ḥja: «Cœke cœ Sariye sœwose dœsœk da kœnœsœm ndœ ampusœ Mariki mœ-œ: Kœyœ ka pœtœt ba, ka pœlœc? Kœyac fum ba, ka kœdif kœ?» Mba kœ akakœ ḥjancaŋk.

5 Awa, kœ Yesu œmœmœn œja dœcœro fœp fanjan dœmetœle disre, kœ kœtœyœnœ kœjan nœnœfœr kœntœrœs

---

* **3:2 WœFarisi/aFarisi** = Kœgbœ k'abœki aSuyif aŋœ ḥjœcepœrœr ḥjœsektrœnœ sariye kœ mœyœ mokur ma aSuyif mœ.

kə dəbəkəc. K'oloku wərkun nwə: «Mətenci kəca!» Kə wərkun nwə entenci ki, kə kəca kən kəntamnə.

⁶ Kə aFarisi ɻawur dəkətola Kanu danjan kəkənəñkenə kə afum a Herodu ntə təñsəñə ɻatəñəse tedifə ta Yesu mə.

Afum alarəm ɻander Yesu

⁷ Kə Yesu əñkə ntende dəkəba kə acəpsə ən darəñ. Kə kənay k'afum kəncəmə Yesu darəñ, aŋe ɻanayefə təf ya Kalile kə Yude mə,

⁸ aka Yerusaləm, aka Idume, aka mokuru ma kəñgbəkə ka Yurdən kə akə ɻayı Tir kə Sidəñ kəsək mə. Kənay k'afum kaňke ɻancne mes fəp mmə Yesu ənciyə mə, kə ɻander nnə eyi mə.

⁹ Kə Yesu oluku acəpsə ən darəñ a ɻalompse kə abil ɻin, ntə təñsəñə ta kənay kədegbəcərenə kə mə.

¹⁰ Bawo ənctaməs afum alarəm, akə ɻanayo docu mə fəp ɻancmərənə kə ntə təñsəñə ɻatam kəgbuñenə kə mə.

¹¹ Ntə yəñk yeləc yənçnəñk Yesu mə, yonctontnənə kə dəntəf, yockule-kule: «Məna, Wan ka Kanu məyənə!»

¹² Mba Yesu pəctiñ-tiñ yi, pəcmənə yi kəloku afum nwə əyənə mə.

Yesu əyek-yeñk asom ən wəco kə mərəñ

¹³ Kə Yesu əmpə nde tərə kəronj, k'ewe akə ənafan mə, kə akakə ɻander nnə eyi mə.

¹⁴ K'eyek-yeñk afum wəco kə mərəñ, k'əsəñ ɻa tewe ta «asom», ntə təñsəñə ɻayı kə nkən, pəcsom ɻa kəkədəñk Kibaru Kətət mə,

¹⁵ k'əsəñenə ɻa sə dəbe dəbelşənə yəñk yeləc.

16 Mewe ma afum wəco kə mərəŋ aŋe εnayek-yek mə mame: Siməŋ nwə Yesu εnasəŋ tewe ta Piyer mə,

17 Sak wan ka Sebede, kə Isaŋ wənc ka Sak aŋe εnasəŋ tewe ta «Bowanerses» mə. Itə tatəkə «Awut a pəkulə-kulə pa dəwə».

18 Kə Yesu endenər sə Andare, Filip, Bartelemy, Matiye, Təma, Sak wan ka Alfe, Tade, Siməŋ wəKanaŋ,

19 kə Yudas wəka dare da Keriyot nwə εnader pəber Yesu aterəne ɔn dəwaca mə.

Afum a Yesu ɳafəŋ kəkekərə kə dəker

20 Nte tencepər mə, kə Yesu olukus nde εnayi decikəra mə, kə afum ɳalonjkane sə. Yesu kə acəpsə ɔn darəŋ ɳanatam fe kədi yeri yati.

21 Nte aka kələ disre a Yesu ɳane ti mə, kə ɳawur kəkəsumpər kə, bawo ɳanaloku: «Dotonjkulu deyi kə.»

Yesu εŋgbəkəlyem nyə ambonce kə mə

22 Atəkse sariyə s'aSuyif aŋe ɳanayefə Yerusaləm mə ɳaloku: «Yesu ɔyə Bəlsebul, wəkiriŋ wəka yəŋk yeləc! Nkən ɔŋsaŋε Yesu kəbeləs ka yəŋk yeləc!»

23 Kə Yesu ewe ɳa pəctəkse ɳa mes pəctubcənə mi mələm: «Cəke cə Sentani səntam kəbeləs Sentani-ε?»

24 Kə atəf ɳeyerənə ɳisərka-ε, atəf ɳaŋəkə ɳəfəsətam kəcəmə.

25 Kə aka kələ kin ɳayerənə tanjan-ε, kələ kaŋkə kəfəsətam kəcəmə.

26 Awa, kə Sentani səyəfərnə sisərka-ε, səfətəm kəcəmə gbiŋ. Ta si teŋlip tem tatəkə.

²⁷ Ali fum əfətam kəbərə kələ ka wəka səkət disrə, pəfonjət daka dən ta onurğenə pəsekət wəka səkət wəkakə-ə, a pədefonjət daka da kələ kən.

²⁸ Kance icloku nu ti, andeňajnenə afum kiciya kə kələməs nke ŋaləməs Mariki mə fəp,

²⁹ mba nwə o nwə əŋləməs Amera Nəcəməpi ɳa Kanu mə, afədekəňajnenə kə, endesarə kiciya kaňkə doru o doru.»

³⁰ Kə Yesu oluku ɳa ti, bawo ɳanaloku: «Nəňk ɳeləc ɳeyi kə.»

Iya kə awənc a Yesu

³¹ Iya kə awənc a Yesu ɳander, ɳacəmə dabanjkə, kə ɳasom pawenə ɳa Yesu.

³² Kənay ka afum kənandə kəkel kə, k'aloju kə: «Iya kam, awənc əm aŋa arkun kə aran ɳancəmə dabanjkə, mən'č ɳayı kəten.»

³³ Kə Yesu oluku: «Iya kem k'awənc im aŋa, are ɳə-ə?»

³⁴ K'ənkətenə fər kəməmən ka akə ɳanandə ɳakəl kə mə, k'oloju: «Iya kem k'awənc im aŋa ɳ'akaňe!»

³⁵ Bawo nwə o nwə endeyə təfaŋ ta Kanu mə, nkən əyəne wənc im, wəkire kə iya kem.»

4

Totubcənə ta wəbəf

¹ Kə Yesu oluksərnə so kəctəksə nde agbəp ɳa kəba. Kə kənay ka afum alarəm kəňkə kəlonjkanə nnə eyi mə, kə təsəňe kə kəbəkə debil, k'əndə. Kə kənay ka afum akakə fəp kəncəmə agbəp ɳa kəba.

² Kə Yesu entəksə ɳa mes məlarəm pətubcənə mi mələm, k'oloju ɳa kətəksə kən disrə:

³ «Nəcəňkəl: Kə wəbəf owur kəkəgbal defet.

4 Nte encgbal defet mə, kə mənəgbən mələma məntəmpeñe dəpə, mba kə bəmp yender yəsəm mi.

5 Kə mənəgbən mələma məntəmpeñe antəf ἡ masar kəronj nde kəbof kəlarəm kənatəyi mə. Nte antəf ἡenadəm mə, kə mənəgbən maməkə mompoñ katəna.

6 Mba nte nne yənadewone mə, kə buma yayəkə yowosərənə, bawo yənaya fe nəcənc.

7 Kə mənəgbən mələma məntəmpeñe dəbeñk, kə bəñk yəmpə kə yendi mi, kə təhsəñə mənəgbən mətət kətəkom.

8 Kə mənəgbən mələma məntəmpeñe antəf ἡatət kəronj, kə mompoñ kə məsəñk, kə mələpsər kəsəñ yokom. Kə mələma moñkom wəco maas (30), mələma wəco camət-tin (60) kə mələma tasar tin (100).»

9 Kə Yesu oluku: «Məna nwə məñyo ləñəs yenenə mə, məne ti!»

Ta ake tə Yesu enctəksə dəmotubcənə-ε?

10 Nte ἡanġbəyne kəsək mə, acəpsə a Yesu darəj aŋə wəco kə mərəñ kə akə ἡanġkel kə mə ἡayefə kəyifət kə teta mes mmə encəksə ἡa pətubcənə mi mələm mə.

11 K'oloku ἡa: «Nəna ἡa Kanu kəsəñə kəcəre kance kəgbərnə ka dəbe da Kanu, mba akə, motubcənə gəcərəm mə ἡane,

12 ti təsəñə nte: «Nənġbətnə belbel, mba ἡafənəñk, təsəñə ἡaccəñkəl belbel, mba ἡafəcəre tələm o tələm, pətəyənə ti-ε, kə ἡaluksərnə Kanu, Kanu kəñəñnənə ἡa!»

Yesu oluku tedisrə ta totubcənə ta wəbəf

13 Kə Yesu eyif ḥa so: «Nəncərə fe totubcənə tante! Awa, cəke cə nəntam kəcərə motubcənə fəp-ə?

14 Wəbəf, Toloku ta Kanu t'əmbəf.

15 Afum aŋe ḥayi dəpə dacə mə, ŋ'ambəfə Toloku ta Kanu. Kə ḥane ti-ə, gbəncana babəkə Sentani səder səbaŋər ḥa Toloku Tətət nte anabəf ḥa mə.

16 Kə məŋgbən məkə anabəf kəfo ka masar mə, məyənə afum aŋe ḥaŋne Toloku, ḥabaŋ ti pəbotu disre,

17 mba ḥafəwosə ncənc* kətor ḥa, pəpic pə ḥancəmə ti dərəŋ. Kə pəcuca kə kətərəs kənder teta Toloku tatəkə-ə, ḥasak ti few gbəncana babəkə.

18 Anabəf mələma dəbəŋk, ḥa ḥayənə afum aŋe ḥaŋne Toloku ta Kanu,

19 mba pəyəŋki pa təm tatəkə, pəbas pa daka kə mes mələma medi toloku tatəkə, təsəŋə ti kətəkom.

20 Təlpəs, anabəf mələma antəf ḥətət. Antəf ḥətət ḥayənə afum aŋe ḥaŋne toloku ta Kanu, ḥabaŋ ti, ḥasəŋə ti kəkom, nte wəco maas (30), təkə wəco camət-tin (60), kə tələma tasar tin (100).»

Totubcənə ta lamp

21 Kə Yesu eyif ḥa so: «Amber lamp dəkəfala kə pəyənə fe ti kəfənc dəntəf ba? Bafə andət di kədət dəm ba?

22 Bawo nte o nte təŋgbəpnə mə, tendewur dəsək dələma. Nte o nte təyənə təgbəpnənə mə, mənə tedewur təyə afum waŋkəra.

23 Kə fum əyə ləŋəs yenene-ə, pəne ti!»

24 Kə Yesu oluku ḥa so: «Nəkəmbərnə təkə nəŋne mə: Potubcə pəkə nəntubcə akə mə, ip'andekəsətubcə nu, padenjəre nu so.

---

* **4:17** *Kəcənc, ncənc* = «kəntəntəl», «ntəntəl»

25 Wəkə əyə pəlarəm mə amberenə kə sə, mba wəkə ənyə pepic mə, ambañər kə yati pəkə əyə mə.»

Totubcənə ta məñgbən mmə mompoŋ misərka mə

26 Kə Yesu oluku sə: «Dəbə da Kanu deyi pəmə nte wərkun endewur pəcgbal məñgbən məbəf dəntəf mə,

27 təyənə a endirə kə endirə fe-ε, pibi kə dan, məñgbən mompoŋ, məbək ta encərə ti nte o nte-ε.

28 Antəf ηənsənə yəbəf kəponj: Antəf ηisərka ηənsənə yəbəf kəponj: Pəcop buma, məñgbən mocop kəwurəs dəbuma, məlas.

29 Məñgbən mənckənaləl, paber mi kətetiya, bawo təm tətel ta mi təmbəp.»

Totubcənə ta təñgbən təfət

30 Kə Yesu eyif sə: «Ak'andetubcənə dəbə da Kanu-ε? Totubcənə tere t'ændelokə di-ε?

31 Dəbə da Kanu deyi pəmə təñgbən təfət mpə ambəf pəfətə pətas yəbəf ya dəntəf fəp mə,

32 mba k'ambəf pi-ε, pəpə pəbək pətas yəbəf fəp ya dəlakə, pəsən wara wəpən təsənə bəmp ya darenc kəctam kəndə katəkəp ka ki dəntəf.»

33 Dəmotubcənə məlarəm Yesu oncloku ɳa moloku ma Kanu, kəbəp ka təkə ɳactam kəcərə mə.

34 Yesu onclok-lokər fe afum fəp ta pəyənə motubcənə-ε, mba kə ɳaŋgbeynə-ε, oncloku acepsə ən darən tedisrə ta mi fəp.

Yesu ontore-terə afeſ

35 Dəsək dadəkə yati nte pəmbiyə mə, kə Yesu oluku acepsə ən: «Pacali ntende mokuru.»

36 Ntε acεpsε ɔn darəŋ ɳasak kənay ka afum mə, Yesu pəyi debil kə ɳanjekərə kə. Cibil cələma cənayi kə kəsək.

37 Kə afef ɳəρəŋ ɳeyefə kəwur, yam yεcbərə debil haŋ kə abil ɳəfəŋ kəlare domun.

38 Yesu nkən pəfəntərə, pəfakənə pədəmət, pəcdire nde abil darəŋ. Kə acεpsε ɔn ɳantimi kə ɳacloku: «Wətəksə, kəfi kə sənder, kə məyi ta məwe ti daka-ε?»

39 Ntε entime mə, k'ɛŋgbəŋ-gbəŋər afef, k'oloku kəba: «Məcaŋk, mətor!» Kə afef ɳəsak, kə pəyə yen!

40 Kə Yesu eyif ɳa: «Ta ake tə nəferenə fər tante-ε? Nəntayə fe kəlaŋ haŋ ndəkəl ba?»

41 Kə kənesə kəpəŋ kəsumpər ɳa, kə ɳayifənə aŋə kə akə: «Ake fum wəkawə ɔyənə-ε, ntε afef kə kəba yəncəmə təfaŋ tən darəŋ mə?»

5

Yesu εntaməs wərkun nwə yəŋk yεlec yənayi mə

1 Kə Yesu əŋkə ntende kəba mokuru nde kulum ka Kerasa.

2 Ntε endewur debil mə, kə fum wələma owur cufu dacə, ɳəŋk ɳəleç ɳeyi kə. K'ender pəcəmə kə fər kiriŋ.

3 Fum wəkakə dəndo cufu dacə εnayi, fum o fum εnctam fe kəkot kə, ali gbekce.

4 Təlarəm əncyo fec dəwəcək packotə kə gbekce, mba onccopu gbekce pəctep-tepi fec, ali fum εnayə fe səkət səcəmbərsə kə.

5 Pəyi dəndo cufu dacə kə mərə kəronj təm fəp, pibi kə daŋ, pəckule-kule, pəcbopərnə masar.

6 K'ənəŋk Yesu pəbələ, k'ender pəcəpə kə suwu fər kiriŋ,

7 k'oŋkule-kule pəpəŋ: «Yesu Wan ka Kanu nkə kəyi darenc mə, ta ake tə məmbərenə mes mem-ε? Ilətsen'am teta tewe ta Kanu, ta mətərəs im!»

8 Bawo Yesu ənaloku kə: «Məwur wərkun wəkawə, məna ɳəŋk ɳeləc.»

9 Kə Yesu eyif kə: «Cəke cə aŋw'am-ε?» K'oloku Yesu, «Kənay» k'aŋw'em, bawo səla.»

10 K'əŋgbəcər kəletsenə Yesu a ta pəsəŋəs kə kəwur dəkuləm.

11 Dəndo tərə kəroŋ səp yəlarəm yənayi di yəcsəmət.

12 Kə yəŋk yəleç yəletsenə Yesu: «Məkekərə su nde səp yayə yeyi mə, nte təŋsəŋəsəbərə yi disrə mə.»

13 Kə Yesu owosənə yi. Kə yəŋk yəleç yowur dəfum kə yəmbərə dəsəp, kə səp yeyekse kətor dəkəba yəyefə dətərə. Dəlay da səp yayəkə dəncbəp wul mərəŋ (2.000). Kə yəŋgbətse, kə yefis-fis dəndo dəkəba.

14 K'akək a səp aŋə ɳayekse kə ɳasamsərenə toloku tatəkə dare kə sədare səkəsək, kə afum ɳander kədeməmən təkə tənacepər mə.

15 Nte ɳander nnə Yesu eyi mə, kə ɳambəp fum wəkə ɳəŋk ɳeləc ɳonctərəs mə, pəsəkəp pəndə kə amera ɳəŋ fəp, nkən nwə «kənay» kənayi mə. Afum aŋə ɳanader kəməmən mə, ɳanesə.

16 Afum akə ɳananəŋk təkə tənacepər mə, ɳaləmər ader təkə tənasətə wəkə ɳəŋk yəleç yənctərəs mə kə səp.

17 Awa! Kə ɳayefə kəletsenə Yesu, a pəbəle atəf ɳajan.

18 Nte əŋkə kəbərə debil mə, fum nwə ɳəŋk yəleç yənctərəs mə əletsenə Yesu a pəwosə ɳayi kə nkən.

19 Yesu ənawosənə fe kə ti, mba k'oloku kə: «Məkə ndaram, ndena afum am, mələmər ɳa mes mmə

Mariki əyən'am mə fəp, nənəfər nde əyən'am mə.»

20 Kə fum nwə yəŋk yələc yənayi mə əŋkə pəcop kədəŋk dəSədare Wəco mes mmə Yesu ənayənə kə mə fəp. Kə tencyianə afum fəp.

Wan ka Yayirəs kə wəran wəcu

21 Kə Yesu əŋkə nde kəba mokuru, kə afum kənay ənalıŋkanə kə kəsək, nkən pəyi kəba kəsək.

22 Kə wəkiriŋ ka dəkətola Kanu da aSuyif, nwə ancwe Yayirəs mə ender. Nte ənəŋk Yesu mə, k'ontontne kə dəntəf, k'oſumpər kə wəcək.

23 K'elətsənə kə pəlarəm: «Dəkəfi wəyecəra kem eyi. Məder mədeñər kə waca, nte təŋsəŋə pətamnə pəyi sə doru mə.»

24 Kə Yesu əŋkə kə fum nwə. Kə kənay ka afum kəsol kə ńja, əacgbəcərenə kə cəsək fəp.

25 Dəndo, wəran wələma ənayi di, docu da kəwur mecir deyi kə tənasətə meren wəco kə mərəŋ.

26 Tənatərəs wəran wəkakə pəlarəm, təta aten col aŋe ənanəŋk, pəsəŋse ti daka dəkə ənayə mə fəp, mba ali məten ənasətə fe, mənə nte docu dən dəncnaŋkanə kə mə.

27 Nte wəran nwə ene pacloku teta Yesu mə, k'ender kənay ka afum tadarəŋ, k'ongbuŋənə yamos ya Yesu,

28 bawo onclokunə: «K'iŋgbuŋənə yamos yən-ε, intamnə.»

29 Gbəncana babəkə kə docu dən da kəwur mecir dəsake, k'encərenə dəris a docu dən dəntamnə.

30 Kə Yesu encəre gbəncana babəkə a səkət sələma səwur kə dəris, k'əŋkafələrnə kənay pəcyif: «Anə ogbuŋənə yamos yem-ε?»

31 Kə acəpsə ən darəŋ ηaloku kə: «Mənəŋk ntə kənay kəŋgbəcəren'am waca fəp mə, məcyif sə a anə ogbuŋen'em-ε?»

32 Mba k'εŋkafəli fər kəməmən nwə ənagbuŋenə yamos yən mə.

33 Ntə ənacəre təkə teyi kə mə, kə wəran εyεfε kəyikcε, k'enese, k'ender pətəmpenə kə wəcək dəntəf, k'oloku kə kance fəp.

34 Mba kə Yesu oluku kə: «Wan kem, kəlaŋ kam kəntaməs əm, məkənə abəkəc ηoforu, docu dam dentamn'am.»

35 Yesu ənayi kəlok-loku ntə afum ηanader kəyefə ka ndena wəbe ka dəkətola Kanu da aSuyif mə, ηacloku Yayirəs: «Wan kam wəran efi, ta ake tə məndesətərsə wətəksə-ε?»

36 Mba Yesu ənaləm fe moloku maŋan ntə o ntə, k'oloku wəbe ka dəkətola Kanu da aSuyif: «Ta mənesə, məlaŋ gbəcərəm.»

37 Yesu ənawosə fe nwə o nwə pəcəmə kə darəŋ, mənə Piyer, Sak kə Isan wənc ka Sak.

38 Kə ηander ndena wəbe ka dəkətola Kanu da aSuyif, dəndo kə Yesu ənəŋk təkə afum ηanckafəle-kafələ mə, afum ηacbok, ηackule-kule pəpəŋ.

39 Kə Yesu əmbərə k'eyif ηa: «Ta ake tə nəŋkafələnə-kafələnə, nəcbok tantə-ε? Wan wəkawə efi fe, kədire k'ənde.»

40 Kə afum ηayefə kəfani Yesu. Mba kə Yesu əmbələs ηa fəp, k'ewe wəyecəra kas kə kərə kə akə ənasole mə, k'əmbərə nde wəyecəra ənayi mə.

41 K'oşumpər wan wəran kəca, k'oloku kə: «*Talita kum*», itə tatəkə: «Wəyecəra, iclok'əm, məyεfε!»

42 Gbəncana babəkə kə wan wəran εyεfε, k'oncop

kəkət. Wəyecəra wəkakə εnasətə meren wəco kə mərəŋ, kə cusu cəwos ḥa pəpəŋ.

⁴³ Kə Yesu embəŋəsne ḥa, a ta fum o fum pəcəre ti, k'oloku ḥa kəsəŋ wan yeri.

6

Aka Nasarət ḥalaŋ fə Yesu

¹ Ntə Yesu εyefə di mə, k'əŋkə dare dən Nasarət, kə acəpsə ən ḥancəmə kə darəŋ.

² Ntə simiti, dəsək da kənəsəm dəmbəp mə, k'εyefə kətəkse nde dəkətola Kanu da aSuyif. Kə afum alarəm acəŋkəl aŋə cusu cənawos teta metəksə mən mə, ḥaŋyiftənə: «Deke mame mənyefə kə-ε? Kəcəre kəkətənə mes kəre kə kənəkə asəŋ kə mə? Cəke cə waca wən wəŋyə mes məwəy-wəy mame-ε?

³ Bafə kamder əfə, wan ka Mari, wənc ka Sak, Yoses, Yuda kə Siməŋ ba? Bafə akire ən ḥayi su də dacə ba?» Mes maməkə mənasəŋe ḥa kətəgbəkər kə kəlaŋ.

⁴ Kə Yesu oluku ḥa: «Afəfati kəleləs sayibə, mənə nde ndərən, akomənə ən dacə kə aka kələ kən disrə.»

⁵ Ali tes təwəy-wəy εnatam fə kəyə di, mənə ntə εnataməs acuy aləma, pədenər ḥa waca mə.

⁶ Kə pənciyane Yesu, bawo aka di ḥanabut kəlaŋ. K'encepər-cepər sədare səcəsək sa dətəf fəp pəctəksə.

Kəsom ka acəpsə aŋə wəco kə mərəŋ

⁷ Ntə ewe acəpsə ən darəŋ wəco kə mərəŋ mə, kə Yesu εyefə kəsom ḥa mərəŋ mərəŋ, pəcsəŋ ḥa fənəntər fətamə yəŋk yeləc.

8 K'endeñər ɳa kəcloku a ta ɳatəmpərenə daka o daka teta dəpə, mənə kəgbo gbəcərəm. K'oloku ɳa: «Ta nətəmpərenə kəcom, aləba, ta nəgbəncənə pəsam dəfi,

9 mba nəberne cəfta cin gboŋ, ta nəberne səburumus mərəŋ.»

10 Kə Yesu oluku ɳa sə: «Kələ nkə nəmbəre mə, nəyi ki disre haŋ nəyefə kəfo kaŋkə.

11 Kə təyənə kəfo kələma afum ɳawose fe kəbanj nu, ɳawose fe kəcəŋkəl nu, kə nənde kəcyefə di-ɛ, nəkoŋ kəfəl ka wəcək wonu, ti tendeyənə ɳa sede a ɳanabanj fe nu.»

12 Kə acəpsə ən ɳaŋkə, ɳaccam ntə təŋsəŋə ɳaŋsəkpər bəkəc, ɳaŋlomp.

13 Kə ɳambələs yəŋk yeləc yəlarəm, ɳacsop acuy alarəm moro, ɳactaməs ɳa.

Defi da San Batis

14 Kə Herodu nwə εnatəmpər dəbe da Kalile mə, ene pacloku teta Yesu, bawo tewe tən tenasam, pacloku: «San əfə, wəkə encgbət dəromun teta Kanu mə, nkən əfəte afi dacə, itəsəŋə ntə εntam kəyənə mes mewey-wey mə.»

15 Aləma ɳacloku: «Eli əfə,» aləma ɳacloku sə: «Sayibə sə, nse səwurenə sayibə sa tem tokur aŋa mə.»

16 Mba ntə Herodu ene mes maməkə mə, k'oloku: «San nwə inasom k'ənəgbinti domp mə, nkən əfəte afi dacə!»

17 Herodu yati εnasom afum, ɳasumpər San ɳakot kə, ɳamber kə dəbili teta Herodiyad wəran ka wənc Filip, nwə Herodu εnabanjər kə pənənce mə.

18 San oncloku Herodu: «Sariyə səmən'am kənənce wəran ka wənc əm.»

19 Herodiyad εnater Sañ pəfañ kədif kə, mba εnctam fə,

20 bawo Herodu əncsəñ Sañ pəlel, pəcəre sə a wərkun wəlompu Sañ əyəne, pəsək sə, Herodu εnckəkəs kə. Kə Herodu endecəñkəl Sañ-ε, pəncyi kə yamayama, mba kəcəñkəl kən kəncbət kə.

21 Kə dəsək dende dəbəp ndə Herodu εnaboc kəsata ka teren toluksər ta kəkom kən mə, k'ewe asəñkəne ən dəbe, abə asədar, k'abeki a Kalile kəkə di yeri.

22 Kə wan ka wəran kən Herodiyad εmbərə k'empise, kə təmbət Herodu kə abe akə əjanayı di mə. Kə Herodu oloku wəyecəra: «Məwer im paka mpə o mpə məfañ mə, isəñ əm pi.»

23 K'enderme kə toluku ntə: «Mpə məlwer im mə, inşəñ əm pi, ali pəyəne dəbe dem kəsək kin.»

24 Kə wan wəran owur k'əñkə pəyif kəre: «Ak'iñkəwer kə-ε?» Kə kəre oloku kə: «Domp da Sañ Batis.»

25 Kə wan wəran εmbəlkər kəluksərnə ndə wəbə eyi mə pəkəwer kə: «Ifañ a məsəñ im gbəncana bambə depəlet domp da Sañ Batis.»

26 K'abəc əmbərə wəbə Herodu, mba teta kədərəm kən kə akə əjanayı di mə, εnafəñ fə kəbupəre kədərəm kən.

27 Kə wəbə osom gbəncana babəkə wəsədar a pəkerə kə domp da Sañ. Kə wəsədar əñkə pəgbinti Sañ domp dəbili.

28 K'añkerə domp da Sañ depəlet. Kə Herodu əsañ di wəyecəra, kə nkən əsañ di kəre.

29 Ntə acepsə a Sañ Batis əjane ti mə, kə əjander əjalək kəbel kən kə əjawup.

Yesu əsəŋ afum wul kəcamət yeri

30 Kə asom əhalıkanə Yesu kəsək, kə əhaləmər kə təkə ənanaya kə təkə ənanatəksə mə fəp.

31 Kə Yesu oluku əja: «Nəder nnə kəsək, nnə kəfər kəyer-yer, nənəsəm pəpic.» Bawo afum alarəm ənəncər əaclukus, ənanaya fə tem tedi yeri yati.

32 Kə əambahərə debil kəkə kəfər kəyer-yer.

33 Kə afum alarəm ənanəŋ əja ntə ənanckə mə, kə ənanəpəl əja. Kə afum a sədare səcəsək ənayekse sə kəkəgbintərnə əja.

34 Ntə Yesu ontor debil mə, k'ənəŋk kənay ka afum alarəm, k'əyənə əja nənəfər, bawo ənanayi pəmə ənəsiya nyə yəntəyə wəkək mə, k'eyəfə kətəksə əja mes məlarəm.

35 Ntə dec dəncləpə mə, kə acəpsə ən əhalətərnə əacloku kə: «Kəfər kənəŋk kəyə yer-yer, dec deyi kələp,

36 məloku əja ənakə ənatən yeri, ntə tənəşənə ənakə ənəwayenə yeri dəmadare məfət məfət, kə sədare səcəsək mə.»

37 Mba kə Yesu oluku əja: «Nənasərka nəsəŋ əja yeri.» Kə acəpsə ənayif kə: «Ntə məfan mə səkə əswayə afum akaŋə fəp yeri pəsam mpe pəmbəp əbələŋ masar mərəŋ mə ba?»

38 Kə Yesu eyif əja: «Cəcom cəke cə nəyə-ə? Nəkə nəməmən.» Ntə ənəŋkə ənaməmən mə, kə əhaloku Yesu: «Cəcom kəcamət kə lop mərəŋ.»

39 Kə Yesu oluku acəpsə ən əjadəs afum cəgəba cəgəba yika yobuk kəronj.

40 Kə ənədəs afum cəgəba ca tasar tin (100) kə cəgəba ca wəco kəcamət (50).

41 Kə Yesu əlek cəcom nəcə kəcamət kə lop nyə mərəŋ, k'eyekti fər darenc, k'eyif Kanu barka.

K'entepi cəcom k'eyefə ci kəsənəs acəpsə ən, ɳayerəs ci afum. K'eyer sə lop yayəkə afum fəp.

42 Kə fəp fəsəm ci kə ɳanəmbərə,

43 k'alukse yeri cəcom kə lop yelpəs cəfala ncə wəco kə mərəñ.

44 Arkun aŋe ɳanasəm cəcom cacəkə mə, ɳanabəp arkun wul kəcamət (5.000).

Yesu əŋkət kəba kəronj

45 Ntə tencepər mə, gbəncana babəkə kə Yesu entarə acəpsə ən kəberə debil ɳanuŋkenə kəcali mokuru məkə, ntende Bətsayida, nkən pəcgbəcənə kəloku kənay ka afum kəlukus ndaranjan.

46 Ntə elembərnə ɳa mə, k'əŋkə kətola Kanu nde tərə kəronj.

47 Ntə dəfəy dəmbəp mə, abil ɳeyi kəba dacə, nkən sona pəyi dəntəf.

48 Kə Yesu ənəŋk təkə pənacuca acəpsə ən kəjas mə, bawo afef ɳə ɳancgbofnə, pibi pəbələ k'ender nnə ɳayı mə pəckət kəba kəronj kəkəcepər ɳa.

49 Ntə acəpsə ən ɳanəŋk kə pəckət kəba kəronj mə, kə ɳafətə a tubəri tə, kə ɳanjule-kule,

50 bawo fəp faŋan ɳancnəŋk kə, kə kənesə kəyi ɳa. Mba gbəncana babəkə kə Yesu ollok-lokər ɳa, pəcloku: «Nəbəknə! In'əfə, ta nənesə!»

51 Kə Yesu əmbərə debil kə afef ɳesak kəwur. Kə cusu cəwos ɳa.

52 Bawo acəpsə ən ɳanacərə fe ntə o ntə teta cəcom, pənasək fe ɳa anə Yesu əfə-e.

Yesu əntaməs acuy nde atəf ɳa Kenesaret

53 Ntə ɳalip kəcali kəba kə acəpsə ən mə, kə ɳambəp atəf ɳa Kenesaret kə ɳaŋkot di abil.

54 Nandetor debil k'anəpəl Yesu,

55 kə afum a atəf ηaŋəkə fəp ηayəksə kəder, ηackərə acuy dəsəpoko nnə o nnə ancne a Yesu eyi mə.

56 Nnə o nnə ençberə mə, pəyənə tadare kə pəyənə fe ti dare dəpəŋ, kə pəyənə fe ti dəkulum, ancboç acuy abanka ηəpəŋ, pacletsenə Yesu kəwose acuy ηagbuŋenə ali dobol da burumus bən. Acuy aŋə o aŋə ηancgbuŋenə di mə, ηanctamnə.

7

Kətəksə nkə atem ηanatəksə mə

1 AFarisi* kə atəksə sariyə s'aSuyif aləma aŋə ηanader kəyəfə Yerusaləm mə, ηalonjkanə nde Yesu eyi mə, ηakel kə.

2 Kə ηanəŋk acəpsə a Yesu darəŋ akin akin ηacdi yeri ta waca waŋan wəsək-ε, itə tatəkə ta ηasumpər saliye-ε.

3 Awa, aFarisi kə aSuyif fəp ηancdi fe yeri ta ηambikənə waca ηasumpər saliye-ε, bawo ηanacəmə məyə mokur maŋan darəŋ.

4 Kə ηalukus kəyəfə nde abanka ηəpəŋ-ε, ηancdi fe yeri mənə ηalip kəsumpər saliye, ηanacəmə sə məyə mokur məlarəm darəŋ, pəmə təyakəs ta məmbəl, məndə, kə yəbere domun†.

5 aFarisi kə atəksə sariyə s'aSuyif ηayif Yesu: «Ta ake tə acəpsə am ηandine yeri waca waŋan weylk-yik, ta ηasəkəsnə saliye, ηacəmə təyə tokur ta atem darəŋ-ε?»

6 Kə Yesu oluku ηa: «Esayı ənaloku belbel tetonu cəsayibə, nəna abanjenə kəlomp, pəmə təkə ancic

---

* **7:1** *WəFarisi/aFarisi* = Kəgba k'abeki aSuyif aŋə ηacepərər ηasektərenə sariyə kə məyə mokur ma aSuyif mə. † **7:4** Yecicəs yokur yələma yendenjər «kə səcəm», kə pəyənə fe ti-ε, «kə kəfənc.»

ti mə: «Afum akaŋε dəcusu gbəcərəm ɳajleləs im, mba bəkəc yaŋan yəmbəl'em pəpoŋ.

⁷ Kəsali nkə ɳanctolan'em ɳaclonj'n'em mə kəyə fə dəkəcəmə, bawo mosom mmə ɳantəksə mə, afum ɳapər mi, bafə Kanu.»

⁸ Nəsak mosom ma Kanu, nəcəmə məyə mokur ma afum darəŋ.»

⁹ K'oloku ɳa: «Pəfəfərənə nu kəfən tosom ta Kanu, nəccəmə məyə mokur monu darəŋ.

¹⁰ Bawo Musa ənaloku: «Məleləs wisi kəwiri,» k'oloku sə: «Nwə oŋlok-lokər kas kə pəyənə fə ti kərə pələc mə, padif wəkayi..»

¹¹ Mba nəna nəŋluku: «Kə fum oluku kas kə pəyənə fə ti kərə-ə, paka pəkə pəmarna isəŋ əm kəmar kam mə, isəŋ pi Kanu,»

¹² ti disre nəna nəwose a ta pəyənə sə kas kə kərə tələm o tələm.

¹³ Nənimə tatəkə toluku ta Kanu məyə mokur mmə nənctəksə mə. Nəŋyə mes mələc məlarəm mmə mowurene maməkə mə.»

Məyə mmə məŋsəŋə fum kətəsək mə

¹⁴ Kə Yesu ewe sə kənay ka afum, k'oloku ɳa: «Nəcəŋkəl im belbel, nəcərə sə!»

¹⁵ Daka o daka deyi fə todoru ta fum ndə dəmbərə kə disre dəŋsəŋə kə kətəsək mə. Mba ntə toŋwur dəfum mə təŋsəŋə kə kətəsək.

¹⁶ Nəcəŋkəl belbel, kə təyənə nəyə ləŋəs nəcne-ə.»

¹⁷ Ntə Yesu olukus dəker mə, pəbələ kənay ka afum, kə acəpsə ən ɳayif kə teta totubcənə tatəkə.

18 K'eyif ɳa: «Nəna sə, nəsərəyi kətəcəre disrə ba? Nəncəre fə a daka o daka nde dənyəfə todoru dəbərə dəfum mə, dəfəsənəjə kə kətəsək?

19 Bawo daka dadəkə dəfəberə kə dəbəkəc, mba dəkor dəmbərə kə, kə telip-ə pəwure di dəkofi.» Ti disrə, Yesu ənasəksə alan ən yeri fəp.

20 K'oloku sə: «Ntə tənjur dəfum mə, tənsənəjə kə kətəsək.

21 Bawo dəbəkəc məcəm-cəmne məlec moğjur: Dowon, deke, kədif ka fum,

22 kəsumpər dalakə, dəcələk, məcəm-cəmne ma kəyə mes məlec, cəmpənpən, dəyamayama, kəraca, kələməs ka Mariki, kədot banca kələc dotoñkulu disrə.

23 Mes məlec maməkə fəp dəfum moğjur, məcsənəjə kə kətəsək.»

Wəran wəcikəra əlaŋ Yesu

24 Kə Yesu εyefə dəndo k'əŋkə atəf ɳa Tir. K'əŋkə pəberə kələ kələma. Ənafan fə nwə o nwə pəcərə ti, mba ənatam fə kəyi kəgbərnə disrə.

25 Wəran wələma nwə ɳəŋk ɳəleç ɳənatəŋkələ wan kən wəran mə, ənane gbəncana babəkə pa-cloku tetən, kə wəran nwə ender pətəmpənə Yesu wəcək dəntəf.

26 Wəran wəkakə wəKresi ənayı, pakom kə Siriya Fenisiya. K'ontola Yesu a pəbeləs ɳəŋk ɳəleç nnəjəyi wan kən mə.

27 Kə Yesu oluku: «Məkar kərəsna awut ɳənəmbərə, bawo pəntəsə fə kələkər awut kəcom mələmə ki cen.»

28 Mba kə wəran nwə oluksə Yesu: «Mariki, mecen aməsa dəntəf menyi mecdi yeri yəlpəs ya awut.»

29 Kə Yesu oluku wəran nwε: «Teta toloku tam, məkə, ɳəŋk ɳeləc ɳowur wan kam wəran.»

30 Nte wəran nwε embərə ndərən mə, k'embəp wan nwε pəfəntərə dəkəfənc. ɳəŋk ɳeləc ɳowur kə.

Yesu entamas wərkun nwε enatə kəcne ta oylok-loku sə mə

31 Kə Yesu eyefə atəf ɳa Tir, k'oluksərne ta Sidoŋ kəca ka kəba ka Kalile, k'encali atəf ɳa Sədare Wəco.

32 K'aŋkerə kə wətəne nwε enctarpənə kəlok-loku mə, k'alətsənə kə kədeňər kə kəca.

33 Kə Yesu eŋkekərə wətəne kakə kəsək pəbələ kənay ka afum, k'ember kə telər dələnəs, k'oyuk lin k'osoptə kə yi telər dətemer.

34 K'eyekti fər darenc teta kətola Kanu, k'empənə kifir pəpəŋ, k'əncəp kusu kəjan: «Effatal», ti təyənə «Məgbite!»

35 Gbəncana babəkə, kə lənəs yən yengbitə, kə temer pən pesikələ. K'olok-loku pəcəmpı cəleŋ.

36 Kə Yesu oluku ɳa kətəloku ti ali fum, mba təkə Yesu ənəcmənə ɳa ti mə, itə ɳancəŋk ti.

37 Cusu cənawos afum pəpəŋ, ɳacloku: «Mes mmə əŋyə mə fəp mentesə! ɔjəsəŋe atəne kəne, pəsəŋə atəlok-loku kəlok-loku!»

8

Yesu əsəŋə afum wul maŋkələ kənəmbərə

1 Mata maməkə, nte kənay ka afum kələma sə kənatəyo yeri yedi mə, k'ewe acəpsə ən darəŋ, k'oloku ɳa:

2 «Nənəfər deyi'm teta kənay ka afum kanjkə. Mata maas ɳayi kə ina, ɳayə fə sə paka o paka pedi.

3 K'isəŋə ɳa kəlukus nde ndaranjan ta ɳandi peri-ε, iñnesə ta dis dəkələl ɳa dəpə, bawo aləma pəbələ pə ɳayefə.»

4 Kə acəpsə ən darəŋ ɳayif kə: «Awa, deke antam kəsətə cəcom nce andenembərsə ɳa, nnə kəfo kəyer-yer kanjkə mə?»

5 Kə Yesu eyif ɳa: «Cəcom cəke cə nəyə-ε?» Kə ɳaloku kə: «Cəcom camət-mərəŋ.»

6 Awa, k'oloku kənay a ɳandə dəntəf. Ntə elək cəcom nce camət-mərəŋ mə, k'eyif Kanu barka, k'entep-tepi ci, k'eyefə kəsəŋəs ci acəpsə ən darəŋ ntə təŋsəŋə ɳayerəs ci kənay k'afum mə.

7 Molop mələma mənayi sə. Ntə elip kəyif Kanu barka teta mi mə, k'oloku a payer sə maməkə.

8 Kə kənay ka afum kəndi kə kənəmbərə, k'asətə cəfala camət-mərəŋ cəlare cəcom cəlpəs.

9 Kənay ka afum kanjkə kənabəp afum wul maŋkələ (4.000), ntə telip mə, kə Yesu elemberne ɳa.

10 Gbəncana babəkə k'embərə debil kə acəpsə ən darəŋ, kə ɳaŋkə sədare sa Dalmanuta.

aFarisi ɳawer Yesu təgbəkərə təwəy-wəy

11 Kə aFarisi ɳander, kə ɳancop kəgbəkələnə kə Yesu, ntə ɳafəŋ kəsumpər kə dəmoloku mə, kə ɳawer kə təgbəkərə təwəy-wəy tələma ntə tementər a Kanu kəsom kə mə.

12 Kə Yesu ontore kifir pəpəŋ, k'eyif: «Ta ake tə dətemp dandə denwene təgbəkərə təwəy-wəy ntə tementər a Kanu kəsom im mə-ε? Kance icloku nu: Afəmentər dətemp dandə təgbəkərə ntə o ntə.»

13 Ntə elip kəlok-lokər ɳa mə, kə Yesu ɛsak ɳa, k'embərə sə debil kəkə ka mokuru.

Lebin da aFarisi kə da Herodu

14 Acəpsə a Yesu dərən ɳanapələrnə kəlek cəcom. Kəcom kin gboj kə ɳanayə dəndo debil.

15 Kə Yesu oluku ɳa tosom ntə: «Nəməpi fər, nəkəmbərnə lebin da aFarisi kə da Herodu.»

16 Kə acəpsə ɳayəfə kəgbəkələnə taŋan, bawo ɳanayə fə cəcom.

17 Kə Yesu əncərə tes ntə ɳancəcərənə kiti mə, k'eyif ɳa: «Ta ake tə nəmbəcərənə kiti nəcloku a nəyə fə cəcom-ə? Nəntasətə fə mera hanj ndəkəl? Nəfəcərə? Nəna nəmbiyə səbomp?»

18 Nəyə fər, mba nəfənəŋk? Nəyə ləŋəs, mba nəfəne? Nənəcəm-cəmənə fə,

19 ntə inatep-tepe arkun wul kəcamət (5.000) cəcom kəcamət mə, cəcom cəlpəs cəfala cəke cə nənasətə-ə?» Kə acəpsə ɳaloku Yesu: «Wəco kə mərəŋ.»

20 «Ntə inatep-tepe afum wul maŋkələ (4.000) cəcom camət-mərəŋ mə, cəfala cəke cə nənasətə cəcom cəlpəs-ə?» Kə ɳaloku Yesu: «Cəfala camət-mərəŋ.»

21 Kə Yesu eyif ɳa: «Hanj ndəkəl nəntacərə fə ba?»

Yesu əntaməs wətənəŋk nde Bətsayida

22 Yesu kə acəpsə ən ɳander Bətsayida. K'aŋkərə kə wətənəŋk k'alətsənə kə, a pədeŋ kə kəca.

23 Kə Yesu osumpər wətənəŋk wəkakə kəca k'enjekərə kə dare kəsək. K'oŋukər kə lin dəfər, k'endeŋər kə waca, pəcyif kə: «Məŋnəŋk paka pələma ba?»

24 Kə wətənəŋk eməpi fər pəcloku: «Iŋnəŋk afum, iŋnəŋk ɳa pəmə tək, mba ɳaŋkət.»

25 Kə Yesu əŋgbəkərə sə kədeñ kə waca dəfər, ntə wətənəñk nwə endegbəkərə kəmepi fər pəpəñ mə, k'entamnə, pəcnəñk pəwañkəra.

26 Kə Yesu elembərnə kə, pəkə nde ndərən, k'oloku kə: «Ta məberə dare de!»

Piyer oluku a Yesu əyəne wəyek-yek

27 Kə Yesu ɳawur kə acəpsə ən darəñ ntende dare da Sesari sa Filip. Nayi dəpə, k'eyefə kəyifət acəpsə ən: «Ntə afum ɳaŋloku mə, an'iyoñe-ε?»

28 Kə acəpsə ɳaloku kə: «Aləma ɳaloku a Aŋnabi Sanj Batis, kə aləma a Eli, kə aləma sə a sayibə sələma.»

29 Kə Yesu eyif ɳa: «Pəcəmçəmnə ponu, an'iyoñe-ε?» Kə Piyer oluku: «Məna, Krist* məyəne.»

30 K'entinj-tinj ɳa kətəloku tetən ali fum.

Yesu endəñk defi dən kə kəfəte kən

31 Kə Yesu oncop kətəksə ɳa pəclenə: «Mənə patərəs Wan ka Wərkun pəlarəm. Abeki, alonjə apəñ, kə atəksə sariyə sa aSuyif ɳandewenəs kə, padif kə, mba pəfəte afi dacə kə tataka ta maas tencepər-ε.»

32 Yesu oncloku moloku mame pəsoku pəs. Kə Piyer ewe Yesu kəsək, k'eyefə kənal kə.

33 Mba Yesu olukus, k'əŋgbətne acəpsə ən, k'əŋgbəñ-gbəñjər Piyer: «Məkafəl'em kumunt darəñ, məna Sentani! Iw'am tewe ta Sentani bawo məfəcəm-cəmnə pəmə Kanu, mba pəmə afum.»

---

* **8:29 Krist** = «Wəsom ka Kanu» tokule tə = «Nwə Kanu kəyek-yek kəsom mə teta kəyac afum a Kanu.»

34 Kō Yesu ewe kēnay ka afum kō acēpsē ən darəŋ, k'oloku ḥa: «Kō fum ɛfaŋ kēcēps'em darəŋ-, wəkayi pəsak kēcēm-cēmne teta nkənsərka, pəgbaŋne kētək kōn kēpəmpəl pəcēm'em darəŋ.

35 Bawo nwə o nwə ɛŋsep kēyac kēyi doru kōn mə, kēndesalpər kō, mba nwə o nwə kiyi doru kōn kēŋsalpər kō teta ina kō Kibaru Kētōt mə, endeyac ki.

36 Dəkəcəmə dere də təyə fum kēsətə kōn doru kōrkōr, kiyi kōn doru kēsələr kō-ε?

37 Ake fum ɛntam kēsəŋ kēwurse ka kiyi kōn doru-ε?

38 Nwə o nwə ɛlapərn'em kō moloku mem dətemp da aciya kō asumpər dalakə dande dacə mə, Wan ka Wərkun sə endekəlapərne wəkayi k'endeder nərə da Kas disre, kō meləkə mecempi.»

9

1 Kō Yesu oluku acēpsē ən sə: «Icloku nu kance: Afum aləma ḥayi nnə, aŋe ḥantədefi ta ḥantanəŋk dəbe da Kanu dederenə fənəntər-ε.»

Kētəŋkəle ka Yesu

2 Ntə mata camət-tin mencepər mə, kō Yesu ɛlek Piyer, Sak kō Isan̄ k'ēŋkekərə ḥa kēsək nde dətərə teŋeci, kō ḥambəkərə. Kō Yesu əŋkə pətəŋkəle fər yaŋan kiriŋ.

3 Kō yamos yən yomot pəfer mpə fum o fum əntətam kēcēm yi yeferə pəmə tatəkə mə.

4 Aŋnabi Eli kō Aŋnabi Musa ḥawurər Piyer, Sak kō Isan̄, kō ḥanəŋk afum akan̄e mərəŋ ḥaclok-loku kō Yesu.

5 Kə Piyer oluku: «Wətəksə, pəntesə su kəyi nnə. Pacəmbər əgbancan maas: Njin əjam, əjin əja Aşnabi Eli kə əjin əja Aşnabi Musa.»

6 Piyer ənacərə fə tələm o tələm ntə əŋkəloku mə, bawo kənesə kənasumpər əja pəpərəj.

7 Kə kəp kəŋgbəpər əja katəkəp, kə dim dowur kəp kaŋkə disrə: «Wəkawə wan kem nwə imbətər mə əfə. Nəcəŋkəl kə!»

8 Gbəncana babəkə kə əjaməmən kəsək, əjanəŋk fə sə fum mənə Yesu sona.

9 Ntə əjanctor dətərə mə, kə Yesu entiŋ-tiŋ əja kətəloku təkə əjanəŋk mə fum, həj Wan ka Wərkun pəcfətə afi dacə.

10 Kə acepsə aŋe maas əjaməŋkərnə toloku tatəkə, əcayiftənə taŋan: «Cəke cə «kəfətə afi dacə» kəloku-ə?»

11 Kə əhayif Yesu: «Ta ake tə atəksə sariyə s'aSuyif əjanloke a mənə Aşnabi Eli pənuŋkənə kədər kəresna-ə?»

12 Kə Yesu oluku əja: «Eli ender kəresna kədelompəs mes fəp. Ta ake t'ancice a mənə patərəs Wan ka Wərkun pəlarəm, pawənəs kə-ə?»

13 Mba iloku nu a Eli ender, kə afum əhayə kə təkə əfaŋ mə, pəmə təkə Yecicəs Yosoku yoloku tetən mə.»

Yesu əntaməs wan nwə əŋjk əleç ənatoŋkulu mə

14 Ntə Yesu, Piyer, Sak kə Isaŋ əjander əjabəp acepsə alpəs a Yesu darəŋ mə, kə əjanəŋk kənay ka afum əlarəm kəkel əja, atəksə sariyə s'aSuyif əjacgbəkələnə kə əja.

15 Ntə kənay ka afum kəndenəŋk Yesu mə, kə cusu cəwos əja, kə əhayeksərnə kədeyif kə.

16 Kə Yesu eyif acəpsə ən: «Ake nəyi kəgbəkələnə kə ɳa-ε?»

17 Kənay ka afum disre kə fum wələma oluksə Yesu moloku: «Wətəksə, wan kem iñker'am, nwə ɔyo ɳəjik nῆe ɳeñyamse kə kəlok-loku mə.

18 Kəfo nkə o nkə encəmə ɳəbərə kə mə, difə ɳeñgbal kə dəntəf, wan pəwure kəfoc dəkusu, pəcənəjərenə sek, pəcyenjərenə. Ilətsənə acəpsə am darən ɳabələs ɳəjik ɳeləc ɳaŋe, mba ɳantam fə.»

19 Kə Yesu eyif ɳa: «Dətəmp dətəlaŋ, ake təm t'indesəyi kə nəna-ε? Içəmə nu dəntəf hanj təm tere-ε? Nəkər'em kə.»

20 K'anjərə kə wan nwə. Ntə ɳəjik ɳeləc ɳendenəjik Yesu mə, kə ɳeyikəc wan pəpəŋ, k'entəmpənə dəntəf pəcbəñkələ, pəcwure kəfoc dəkusu.

21 Kə Yesu eyif wan nwə kas: «Kəyəfə ake təm tətante teñyi kə-ε?» Kə kas oluku Yesu: «Kəyəfə pəfətə.

22 Telərəm ɳəjik ɳeləc ɳaŋe ɳeñgbal kə dənənc, tələma dəromun ntə təñsənə ɳedif kə mə. Mba kə təyənə məntam tələma-ε, məyənə su nənəfər məmar su!»

23 Kə Yesu oluku kə: «Məloku a kə məntam-ε? Antam kəyə mes fəp, kə təyənə patəmpər kəlaŋ-ε.»

24 Gbəncana babəkə kə wan kas oñkulə pəpəŋ: «Iləŋ! Kəlaŋ kem kəmbut, mba məmar im!»

25 Ntə Yesu ənəjik kənay ka afum kəcyəksə kəder mə, k'əñgbəñ-gbəñjər ɳəjik ɳeləc pəcloku ɳi: «Məna ɳəjik ɳeləc ɳətəlok-loku, ɳətəne, in'oñsom əm, məwur wan wəkawə dəris, ta məbərə kə sə!»

26 Kə ɳəjik ɳeləc ɳowur wan wəkawə dəris ɳockuləkulə pəpəŋ, ɳeyikəc kə pəpəŋ. Kə wan eyi pəmə efi, kə afum alarəm ɳaloku a efi.

27 Mba kə Yesu osumpər kə kəca, k'eyekti kə, kə

wan εncəmə.

²⁸ Ntə Yesu ɳalukus dəker kə acəpsə ən mə, kə ɳayefə kəyifət kə yəkyək: «Ta ake tə sənasərka səntənatame kəbeləs ɳi-ε?»

²⁹ Kə Yesu oluku ɳa: «Dokom da yəŋk yeləc dandə, kətola Kanu gbəcərəm kəntam kəwure yi dəfum.»

Yesu əŋgbəkərə sə kədəŋk defi dən kə kəfətə kən

³⁰ Ntə Yesu εyefə dəndo mə, k'əncali Kalile, ənafən fe a pacəre ti.

³¹ Ənctəksə acəpsə ən pəcloku ɳa: «Dəkəber afum dəwaca Wan ka Wərkun eyi, ɳandedif kə, pəfətə afi dacə kə mata maas mencepər-ε.»

³² Mba toluku tantə tenasəkər fe acəpsə ən, ɳacnesə kəyifət kə.

An'ebək dəkəcəmə-ε?

³³ Yesu kə acəpsə ən ɳaŋkə Kaparnam. Ntə ɳamberə dəker mə, kə Yesu εyefə kəyifət ɳa: «Teta ake tə nəndenagbəkələnəne dəpə-ε?»

³⁴ Mba acəpsə ən ɳanaloku fe kə tes o tes, bawo ɳanagbəkələnəne dəpə, kəcəre ka nwə εmbək dəkəcəmə mə.

³⁵ Ti disrə, kə Yesu ənde, k'ewe acəpsə ən aŋe wəco kə mərəŋ, k'oloku ɳa: «Kə fum εfan kəyənə wəcəkəcəkə-ε, wəkayi pəyənə wədarəŋ ka fəp, pəyənə sə wəmarəs ka fəp.»

³⁶ Kə Yesu əlek wanfət, k'ənəknə kə ɳa dacə, k'oloku ɳa:

³⁷ «Nwə o nwə εmbəŋ wanfət pəmə wəkawə tewe tem mə, εmbəŋ sə inasərka. Nwə o nwə εmbəŋ im mə, bafə ina gbəcərəm εmbəŋ, mba εmbəŋ sə nwə osom im mə.»

Nwə əntəter su mə, əmbətər su

38 Kə Isan̄ oluku kə: «Wətəksə, sənəŋk fum wələma pəcbəlse yəŋk yeləc tewe tam, kə səsep kəməne kə ti, bawo wəkayi əncəmə fe su darəŋ.»

39 Kə Yesu olukse moloku: «Ta nəməne kə ti, bawo ali fum eyi fe nwə əntəce tem təgbəkərə təwəy-wəy pəckəlip wəkayi pəloku pəlcə pem mə.»

40 Ti disrə, nwə əntəce su mə, wəkayi əfaŋ su.

41 Nwə o nwə əsəŋ nu domun təmbəl katin teta kəyəne konu aka Krist mə, kance icloku nu: Wəkayi əfədekəbut kəsətə kəway kən kətət.»

Kəbejnə kərəŋ

42 Kə Yesu embejnə ɳa ntə: «Mba kə fum əsəŋe wanfət wəkin kəloŋe awut akaŋe dacə nwə əŋgbəkər im kəlaŋ kən mə-ε, kiti ka wəkayi kəyeŋk kətas təkə aŋkotəreñe kə tasar pəpəŋ dəkiliim paləm kə dəkəba mə.»

43 Kə kəca kam kəndəsəŋ'am kəciya-ε, məgbinti ki! Bawo kəberə kiyi kam ka doru o doru məyə kəca kin kəncepər kələm kam yahanama dənənc nde dəntənimə mə, məyə waca mərəŋ.

44 *

45 Kə təyəne kəcək kam kəŋsəŋ'am kəciya-ε, məgbinti ki. Kəberə kiyi kam ka doru o doru məyə kəcək kin kəncepər kələm kam yahanama məyə wəcək mərəŋ.

46 †

47 Kə təyəne dəfər dam dəŋsəŋ'am kəciya-ε, məkakti di. Kəberə kam akip ɳa dəbə da Kanu

* **9:44** Yecicəs yəgbəkərə yələma yedenər: «Yahanama, yet nyə yəŋsəm dis mə yəfəfi, nənc nde dəncəf dis mə dəfənimə.» † **9:46** Yecicəs yokur yələma yedenər: «Dəndo yet nyə yəsəm dis yəfəfi, dəndo nənc dəfənimə haŋ dabada.»

dəntəf məyə dəfər din kəncepər kələm kam
yahanama məyə fər mərən.

48 Dəndo, «yət nyə yəŋsəm dis mə yəfəfi, nənc ndə
dəncəf dis mə dəfənimə.»

49 Bawo nwə o nwə andekəyək-yəkər kə nənc da
kədusum pəmə nte anyək-yəkər mər dəperi mə.

50 Mər paka pətət po. Mba kə mər məndənce-ə,
ak'antam kədəktəsə sə mi-ə? Nəyi nənasərka pəmə
mər, nəyinə pəforu kə akə.»

10

Yesu kətəksə kən təta kəcenəne ka anəncəne

1 Nte Yesu εyεfə dəndo mə, k'əŋkə atəf ɳa Yude
ntende mokuru ma kəŋgbəkə ka Yurdən. Kə kənay
ka afum alarəm kəŋkə sə kəlonjkane kə kəsək. Kə
Yesu oncop kətəksə ɳa, pəmə təkə əncyə ti mə.

2 K'aFarisi ɳander bawo ɳanafaj kəcəpə kə towul
dəmoloku, kə ɳayif kə: «Sariyə səwosə wərkun kəce
wəran kən ba?»

3 Kə Yesu oluku ɳa: «Cəke cə Musa ənasom nu-ə?»

4 Kə ɳaloku: «Nte Musa ənaloku mə, a məcic areka
ŋecenə wəran a mədewurene kə.»

5 Kə Yesu oluku ɳa: «Təta bəkəc yonu yeyənki tə
Musa ənacice tosom tantə.»

6 Mba dəkəcop da doru kə Kanu kəsel ɳa wərkun
kə wəran.

7 Ti təsənje nte wərkun ənsake kas kə kəre,
pəsektərnə wəran kən mə,

8 afum akanje mərən ɳakafələ ɳayənə təsem tin. Ti
disre ɳayənə fe sə afum mərən, mba təsem tin.

9 Ta fum pəgbey təkə Kanu kənabəmbərenə mə!»

10 Ntə ɳalukus dəker mə, kə acəpsə ən ɳayəfə kəyifət kə teta moloku maməkə.

11 Kə Yesu oluku ɳa: «Nwə ence wəran kən pəkə pənənce wələma mə, dəkəcəmə da wəsumpər dalakə d'eyine wəran wəkakə.

12 Kə wəran ence wos, wərkun wələma pənənce kə-ə, nkən sə dalakə d'eyi.»

Yesu kə awut

13 Afum ɳanckərə Yesu awut afət ntə təŋsənə pəcdeñər ɳa waca teta kətolanə ɳa pətət. Mba kə acəpsə ən ɳaŋgbəŋ-gbəŋər ɳa.

14 Ntə Yesu ənəŋk ti mə, kə pəntelə kə, k'oloku ɳa: «Nəsak awut ɳader nnə iyi mə, ta nəyamsər ɳa kəder, bawo, afum aŋə ɳayi pəmə awut afət akanə mə, ɳa ɳayə dəbe da Kanu.

15 Kance icloku nu: Nwə o nwə əntəfaynə dəbe da Kanu pəmə wanfət mə, əfədekəberə di disrə.»

16 Kə Yesu əlek awut k'əntəmpər, k'eyəfə kətolanə ɳa pətət, pəcdeñ ɳa waca dəsəbomp.

Yesu kə wərkun wəka daka

17 Ntə Yesu osumpər dəpə kəkə mə, kə fum wələma eyəksə k'ende pəcəpə kə suwu pəcyif kə: «Wətəksə wətət, cəke cə pəmar im kəyə, ntə təŋsənə isətə kiyi wəyeñ ka doru o doru mə-ə?»

18 Kə Yesu eyif kə: «Ta ake tə məwen'em <Wətət>-ə? Ali fum əyənə fe wətət, mənə Kanu sona gboñ.

19 Məncərə mosom ma Kanu: «Ta mədif fum, ta məsumpər dalakə, ta məkiyə, ta məbanjə fum sede sa yem, ta mədir fum, məleləs wisi kə wiri.»

20 Kə fum nwə oluku Yesu: «Wətəksə, ileləs maməkə fəp kəyəfə isərəfətə.»

21 Kə Yesu əməmən kə, kə tetən təmbət kə. Kə Yesu oluku kə: «Tes tin gboŋ̊ tobut əm: Məkə məcaməs daka nde məyə mə fəp, məsəŋ̊ pəsam papəkə atəyə daka. Kə məyə ti-ε məndekəsətə daka dəlarəm nde dəKəm. Kə məlip-ε, məder məcəps'əm darəŋ.»

22 Kə dis dəndənce fum nwə kane toluku ta Yesu, k'owur pəməncne, bawo ənayə daka dəlarəm.

23 Kə Yesu əməmən acəpsə ən k'oluku ɳa: «Pəncuca aka daka kəberə ka akip ɳa dəbə da Kanu dəntəf!»

24 Kə pənciyane acəpsə ən teta moloku maməkə. Mba kə Yesu ənjbəkərə sə: «Awut em, pəncuca kəberə akip ɳa dəbə da Kanu dəntəf!

25 Pəfəfərenə yəkəmə kəberə abi ɳa təsəmbə pətas wəka daka kəberə ka akip ɳa dəbə da Kanu dəntəf.»

26 Kə toluku tatəkə tənaŋ̊kane kəwosəs acəpsə ən cusu, kə ɳayiftənə: «Awa an'əntam oŋ̊ kəfis-ε?»

27 Kə Yesu əməmən ɳa, k'oluku: «Afum ɳafətam ti, mba Kanu kəntam ti, bawo Kanu kəntam mes fəp.»

28 Kə Piyer εyεfε kəloku kə: «Səna səsak ca fəp ntə təŋ̊səŋ̊ səncəm'am darəŋ mə.»

29 Kə Yesu oluku kə: «Kance icloku nu: Fum eyi fe nwə əsakə teta ina kə Kibaru Kətət: Kələ, awənc, akirə, kərə, kas, awut kə pəyənə fe ti antəf-ε,

30 wəkayi əŋ̊sətə tem tante ayi mə tasar tin ta yayəkə məsak mə fəp, kəyεfε wələ, awənc, akirə, cərə, awut kə ntəf kətərəs disrə, pəsətə sə kiyi wəyen ka doru o doru tem tekiriŋ.

31 Akirinj alarəm ɳandekəyənə adarəŋ, kə adarəŋ ɳayənə akirinj.»

Yesu əndəŋk sə tamaas defi dən kə kəfətə kən

32 Dərə ηanayi kəpə ka Yerusaləm, kə Yesu eyi ηa kiriŋ, bəkəc yənalecə-ləcə acəpsə ən, afum akə ηanacəmə ηa darəŋ mə, ηanesə. Kə Yesu əlek sə Asom ən aŋe wəco kə mərəŋ, k'eyəfə kələmər ηa təkə tendesətə kə mə.

33 K'oloku ηa: «Nəcəŋkəl im, Yerusaləm ayi kəpə, andekələk Wan ka Wərkun paber kə aloŋne apəŋ kə atəksə sariyə s'aSuyif dəwaca. Kə ηandəŋər kə sariyə sa defi, ηaber kə sə atəyənə aSuyif dəwaca,

34 akakə ηafani kə, ηayuksər kə lin, ηasutə kə tərəŋkən, ηadif kə. Kə mata maas mencepər-ə, pəfətə afi dacə.»

Teyifta Sak kə Isan

35 Kə awut a Sebede aŋe mərəŋ Sak kə Isan ηander ηaloku Yesu: «Wətəksə, səfaŋ məyənə su ntə səndetol'am mə.»

36 Kə Yesu eyif ηa: «Cəke cə nəfaŋ a iyənə nu-ə?»

37 Kə ηalukse Yesu: «Məwose su wəkin kənd'am kəca kətət kə wəkə kəca kam kəmeriya nde nərə da debeki dam.»

38 Kə Yesu oluku ηa: «Nəncərə fe ntə nəyi kətola mə. Nəntam kəwose kətərəs pəmə nkə ina indesətə mə ba? Nəntam kəcəmə pucuy fər kiriŋ mpe pen-dekəbəp im mə ba?»

39 Kə ηaloku: «Səntam ti.» Kə Yesu oluku ηa: «Awa, nəna sə nəndesətə kətərəs nkə indesətə mə, nəsətə sə pucuy pəpəŋ mpe pendebəp im mə.»

40 Mba ntə təyənə kənd'em kəca kətət kə kəca kəmeriya mə, bafə in'əŋsəŋ ki. Afum akə aməŋkə mofo mənde maməkə mə, ηa ηayə mi.»

41 Kə pəntelə acəpsə ən aŋe wəco nnə Sak kə Isan ηayi mə.

42 Kə Yesu ewe nja, k'oloku: «Nəncərə a akə ancərə kətəmpər dəbə nde təf yələma mə, əntasərnə afum ajan, səkət sə akirinj a təf yayəkə ənəjkətənə kətam afum ajan kəroñ.

43 Mba tatəkə teyi fə nnə nəna nəyi mə, ntə təyənə mə, nwə əñfañ kəbek dəkəcəmə nu dacə mə, pəmar wəkayi pəyənə wəbəcə konu,

44 nwə o nwə əñfañ kəyənə wəkiriñ nu dacə mə, pəmar pəyənə wəcar ka fəp.

45 Wan ka Wərkun ender fə padəbəcə kə, mba ender kədebəcə afum pəsənəj sə kiyi kən wəyen pəwurus kənay ka afum.»

Yesu əntaməs wətənəñk

46 Kə ənənder Yeriko. Ntə Yesu əncyefə Yeriko əjasol kə acepsə ən darən kə kənay ka afum alarəm mə, kə wətola wətənəñk wələma, Bartime wan ka Time pəndə dəpə kəsək.

47 Kə Bartime ene a Yesu wəka Nasarət əfə, k'eyefə kəkule-kule: «Wan ka Dawuda, Yesu, məyən'em nənəfər!»

48 K'afum alarəm ənəngbəñ-gbəñjər kə a pəcañk, mba pəcnañkane kəkule-kule: «Wan ka Dawuda, məyən'em nənəfər!»

49 Kə Yesu əncəmə k'oloku: «Nəwe kə.» Kə ənəwe wətənəñk əjacloku kə: «Məbəknə, məyəfe, əw'am.»

50 Kə wətənəñk ələm dumə dəkəroñ, k'oyoknə kəyəfe, k'əñkə nde Yesu eyi mə.

51 Kə Yesu eyif kə: «Cəke cə məfañ a iyən'am-e?» Kə wətənəñk oloku: «Wətəksə, iluksərnə sə kənəñkl!»

52 Kə Yesu oloku kə: «Məkə, kəlañ kam kəntaməs əm.» Gbəncana babəkə, k'oluksərnə sə kənəñk, k'əncəmə Yesu darən.

11

Yesu embərə Yerusaləm

¹ Ntə Yesu kə acəpsə ən darəŋ ηalətərnə Yerusaləm mə, pəsərəyi kəca ka Bətfase kə Betani ntende tərə ta Tək ya Olif kəsək, k'osom acəpsə ən darəŋ mərəŋ,

² pəclocu ɳja: «Nəkə nde dare dandə nəntəfərnə mə, kə nəndena kəcbərə di-ε, nəŋkəbəp di səfale səfət nse fum o fum əntatəndə kəresna kəroŋ mə. Nəsikəli si, nəkər'em.

³ Kə təyənə fum pəyif nu: ‹Ta ake tə nəŋyənə ti-ε?› Nəloku kə: ‹Bawo Mariki əfan si. K'elip-ε, əŋkə ndəkəl lukse si nnə.›»

⁴ K'acəpsə a Yesu darəŋ aŋə ɳaŋkə, kə ɳambəp səfale səfət nse pakot si dabaŋka kumba kəsək dəpə, kə ɳasikəli si.

⁵ Afum aləma aŋə ɳanayi dənda mə ɳayif ɳja: «Cəke cə nəyi kəyə-ε? Ta ake tə nəŋsikələ səfale sasəkə-ε?»

⁶ Kə ɳaloku təkə Yesu ənaloku ɳa mə, k'akakə ɳawose ɳa kəsikəli si.

⁷ Kə ɳaŋkenə Yesu səfale nse, kə ɳadeŋsər si suma səŋjan sakəroŋ, kə Yesu əndə si kəroŋ.

⁸ K'afum alarəm ɳamper-pere kə suma səŋjan sakəroŋ dəpə, kə aləma ɳamboce kə bat dəpə nyə ɳanacəp dəkulum mə.

⁹ Afum akə ɳanckət kə tekiriŋ, kə akə ɳanacəmə kə darəŋ mə ɳackule-kule:

«Hosana!* Kanu kəpocə pətət nwə enderənə tewe ta Mariki mə!

¹⁰ Kanu kəpocə pətət debe da kas kosu Dawuda ndə deyi kəder mə!

* **11:9 Hosana** = toluku ta kusu ka Arame tə, it'oloku «O Mariki, məyac su!»   **11:9 Yabura** 118.25-26

Hosana pəlel peyi Kanu nkə kəyi dəKəm mə!»

11 K'emberə Yerusaləm nde kələ kərəj ka Kanu. Ntə elip kəməmən cəsək cən mə, kə pibī pender, Yesu kə acəpsə ən wəco kə mərəj əjawur kə əjañkə Betani.

Yesu ontolanə kətək pələc

12 Dəckəsək nte əjacwur Betani mə, dor dənaya Yesu.

13 K'ənañk pəbələ kətək ka yokom ya fik kəkumptər bəpər, k'əñkə kəməmən kə pəyəne a əñsətər ki pedi-ε, mba nte əmbəp ki mə, ənanəñk fə pokom o pokom mənə bəpər, bawo bafə tem tokom ta fik tənayı.

14 Kə Yesu oluku kətək: «Ta fum o fum pədi sə yokom ya məna!» Kə acəpsə ən darəj əjane ti.

Yesu nde kələ kərəj ka Kanu

15 Kə əjañkə Yerusaləm. Ntə Yesu əmbərə kələ kərəj ka Kanu mə, k'eyefə kəbələs acaməs fəp kə akə əjancway dəndo kələ kərəj mə. K'əngbaləs mesa ya asəkpər pəsam kə səcəm sa acaməs ntantoriya,

16 ənawose fə nwe o nwe kəsarə-sarə ca pəcepərəne dəndo kələ kərəj disre.

17 Kə Yesu əntəksə əja pəcloku: «Bafə Kanu kəloku dəYecicəs: «Andewe kələ kem dəkətola Kanu da afum a təf ya doru fəp.» Mba nəna nəñkafəli ki təgbəkəne ta calbante.»

18 Aloñne apəŋ kə atəksə sariyə s'aSuyif əjane kə dim, kə ənantən təkə ənantam kədif kə mə. Nəncnəsə kə, bawo cusu cənawos afum fəp teta mətəksə mən.

19 Ntə dəfəy dəmbəp mə, Yesu kə acəpsə ən darəj əjawur dare.

Yesu kə kətək kəwosərənə

20 Bətbət, nte ɳayı kəcepər mə, kə acəpsə ən darəŋ ɳanəŋk kətək ka fik kəwosərənə haŋ ntəntəl.

21 Kə Piyer əncəm-cəmne təkə tənacepər mə, k'oloku Yesu: «Wətəksə, məməmən kətək ka fik nkə mənatolane pəlec mə, kəwosərənə.»

22 Kə Yesu oluku ɳa: «Nəgbəkər kəlaŋ konu Kanu.

23 Kance icloku nu: Nwə oŋloku tərə tante: «Məyəfə nnə məkə mələmnə dəkəba,» kə məntənesər-nesər dəbəkəc, mba məlaŋ a təkə məloku mə teŋyi-ε, aŋyən'am ti.

24 It'əsəŋe nte iloku nu: Nte o nte tə nəloku kətola Kanu disre mə, nəlaŋ a nəŋsətə ti, aŋyənə nu ti.

25 Kə təyənə nəndetola, pəyənə nəməŋkə fum metəle-ε, nəŋjaŋnənə kə, nte təyənə Kas konu nkə kəyi nde dəKəm mə, kəŋjaŋnənə sə nəna pəlec ponu.

26 [†]

Deke debe da Yesu dəŋyəfə-ε?

27 Kə Yesu ɳalukus Yerusaləm kə acəpsə ən, nte ɳanckət nde kələ kəpəŋ ka Kanu mə, alonjənə apəŋ, atəksə sariyə s'aSuyif kə abeki a dətəf ɳander ɳabəp Yesu

28 kədeyif kə: «Kətam kəre kə məŋyənə mame-ε? An'əsəŋ əm kətam nkə məŋyənə mes mame mə-ε?»

29 Kə Yesu oluku ɳa: «Teyif tin gboŋ t'indeyif nu, nəluks'em ti, ina sə iloku nu kətam nkə inyənə mame mə.

30 Kəgbət dəromun ka Saŋ dəkəm kəncyefə ba, ka nda afum? Nəluks'em toluku.»

---

† **11:26** Yecicəs yokur yələma yendenjər moloku mame: «Mba kə nəna nəntəŋjaŋnənə akə-ε, Papa konu nwə eyi nde dəkəm mə əfəŋjaŋnənə sə nəna kəciya konu.»

31 Mba kə ηayefə kəgbekəlenə taŋan: «Kə səlukse ndekəl a dəkəm kəgbət kən kənayefə-ε, enyif su: ‹Ta ake tə nənatəlaŋe Saŋ-ε?›

32 Kə səloku a nda afum kəncyeſe-ε, apayo! Pəyo wəywəy dənda!» Nəncnese kənay ka afum, bawo fəp fənacəre a Saŋ sayibə yati s'ənayənə.

33 Kə ηalukse Yesu moloku: «Səncəre ſe.» Kə Yesu nkən oluku ηa sə: «Ina sə, ifəloku nu kətam nkə inyənə mame mə.»

12

Totubcənə ta abəc ηgbəŋkələ ya wən alec

1 Kə Yesu εyefə kəlok-lokər ηa dətotubcənə: «Fum wələma enabəf ηgbəŋkələ ya wən. Kə fum nwə əsənə yi saŋka haŋ k'ənəŋkər, k'εŋkay dəkəfəcəs da wi, k'əncəmbər tetek tobume. Nte elip mə, k'əsən yəbəc ya abəf ηa ηgbəŋkələ ya wən yayəkə afum aləma, ηatəŋne kə akakə kəcsəŋ kə kəway, kə nkən owur k'əŋkə marənt.

2 Nte təm tepim təmbəp mə, kə fum nwə osom wəcar nda abəf a ηgbəŋkələ ya wən, kəkəbanj yokom ya wən yəkə pəmar pasəŋ kə kəway kən mə.

3 Kə abəc a ηgbəŋkələ ya wən ηasumpər kə, kə ηasut, kə ηasak, k'olukus waca wəsəkər.

4 Kə wəka ηgbəŋkələ nwə osom sə wəcar wələma, kə abəc a ηgbəŋkələ ya wən aŋe ηasut sə wəkakə domp, kə ηalapəs kə dəmələməs.

5 Kə mariki mmə məŋgbəkərə sə kəsom wələma, kə abəf aŋe ηasumpər wəkakə kə ηandif. Abəc akanjə ηanasut alarəm, ηacdif alarəm.

6 Wan kən nwə əmbətər mə, sona s'ənacəmə kə onj. K'osom wəlpəs wəkakə nnə ɳayi mə, pəcloku: «Nəŋkəleləs wəkawə, wan kem əfə!»

7 Kə abəc a ɳgbəŋkələ ya wən aŋe ɳalokənə: «Wəlek kən ke əfə, wəkawə! Nəder, padif kə, ke kəndeyənə kosu.»

8 Kə ɳasumpər kə, kə ɳandif, kə ɳəŋgal kəbel kən saŋka tadarəŋ.»

9 Kə Yesu eyif ɳa: «Cəke cə wəka ɳgbəŋkələ endeyə-ə? Wəka ɳgbəŋkələ ender pədifət abəc akakə, pəlek abəc aləma, pəsəŋ ɳa yəbəc ya ɳgbəŋkələ yən.»

10 Nənakaraŋ fə Yecicəs Yosoku yayə ba?: «Togbu mpə acəmbər kələ ɳanace mə, pənader pəyənə oŋ togbu pətət, pa dacə.»

11 DəMariki təyefə, tes tə ntə tənciyane su dəfər mə.»

12 Kə akirinj aSuyif ɳafanj kəsumpər Yesu, mba kə ɳanəsə kənay ka afum. ɳanacərə a tətaŋan tə Yesu ənalokənə totubcənə tatəkə. Kə ɳasak Yesu, kə ɳəŋkə.

Akirinj aSuyif ɳafanj kəcəpə Yesu towul

13 Kə akirinj aSuyif ɳasom nnə Yesu eyi mə aFarisi kə afum a Herodu aləma, ntə təŋsənə ɳacəpə Yesu towul, ɳasumpər kə dəmoloku mə.

14 Kə akakə ɳander ɳaloku kə: «Wətəksə, səncərə a məlomp, məfənəsə kələsər tewe, məfəkiti fum tənəŋk tən, dəpə da Kanu yati də məntəksə afum dəkance. Awa, sariyə səwose su kəsəŋ Sesar* wəbəs wəka təf ya Rom dut ba, ka ta səsəŋ kə di?»

12:11 Yabura 118.22-23 * **12:14** Sesar tewe tə, ntə anasəŋ nwə o nwə ətəmpər dəbəs da təf ya Rom mə.

15 Ntə Yesu ənacərə ɳa kəyənə abaqənə kəlomp mə, k'oluksə ɳa: «Ta ake tə nəjwakəs em-ε? Nəkər'əm gəbələn bin ba pəsam, ider iməmən.»

16 Kə ɳaŋkərə kə gəbələn bin. K'eyif ɳa: «Alulu ɳa ana ɳə ɳaŋə kə yecicəs yayə-ε?» Kə afum aŋə ɳaloku: «Ya Sesar wəbə wəka Rom yə.»

17 Kə Yesu oluku ɳa: «Awa, nəsəŋ Sesar pəkə pəyənə pən mə, kə Kanu sə pəkə pəyənə pən mə.» Kə cusu cəwos ɳa pəpəŋ tetən.

Teyiftə kəfətə afi dacə

18 K'aSadisi[†] aŋə ɳaloku a fum əfəyefə defi mə, ɳander ɳayif Yesu:

19 «Wətəksə, ntə tə Musa ənacice su: <Kə fum efi ta ɔyə wan, mba pəsak wəran-ε, pəmar wənc ka wəfi pəlek wəcəbokəra wəkakə pənənce, pəsəŋ wənc wəfi yuruya.»

20 Awənc aŋə camət-mərəŋ ɳanayı. Kə wəcəkəcəkə ənənəccə, k'efi ɛsak fə yuruya.

21 Kə wəka mərəŋ ənənəccə, nkən sə k'efi ɛsak fə yuruya. Itə pənayı wənc wəka maas,

22 ali wəkin awənc aŋə akaŋə camət-mərəŋ ənasak fə yuruya. Ntə ɳalip kəfis-fis mə, kə wəran sə efi.

23 Ti disrə, kə dəsək dəyefə da afi dendebəp, an'endeyə wəran-ε? Bawo afum akanəŋə camət-mərəŋ ɳananənəcə kə!»

24 Kə Yesu oluku ɳa: «Nənəŋk it'əsəŋə ntə nənciyane mə. Nəncərə fə Yecicəs Yosoku, nəncərə fə sə fənəntər fa Kanu.

[†] **12:18 ASadisi** = kəgba ka afum aSuyif aŋə ɳancəm-cəmənə a kəyefə defi kəyi fə, mələkə meyi fə, yəŋk kə arkifin yeyi fə mə. Məməmən sə Asom 23.8

25 K'afi ɳandefətə afi dacə-ε, ɳafəde ɳacnencənə, ɳandeyi pəmə məlekə mmə meyi Kanu kəsək mə.

26 Kəcloku a fum endefətə afi dacə, nəŋkaraŋ fə buk ba Musa ba? Ntə Kanu kənaloku Musa nde dərəntəm mə: «In'ɔyənə Kanu ka Abraham, Kanu ka Siyaka, Kanu ka Yakuba!»

27 Bafə Kanu ka afi k'ɔyənə, mba ka ayi wəyen. Nəna nəsolnə fə kance!»

Tosom təkə telele tetas mosom fəp mə

28 Kə wətəksə sariyə s'aSuyif wələma, nwə ənanə ɳa sim ɳacgbəkələnə mə, ənəŋk a Yesu olok-lokər ɳa belbel, k'ender pəcyif Yesu: «Tosom tere təbek dəkəcəmə mosom fəp dacə-ε?»

29 Kə Yesu oluku kə: «Tosom tayi təyənə: «Məcəŋkəl Yisrayel! Mariki, Kanu kosu sona gboŋ s'ɔyənə Mariki.

30 Məbətərə Mariki Kanu kam abəkəc ɳam fəp, afəkəl ɳam fəp, məcəmcəməne mam kə səkət sam fəp.»

31 Təcənc ta ti təyənə: «Məbətər wənc əm pəmə təkə məmbətərnə mə.» Tosom tələma teyi fə ntə təmbək tetas mame mərən mə.»

32 Kə wətəksə sariyə nwə oluku kə: «Tentesə, Wətəksə, məloku ti kance disre: A Mariki sona sən gboŋ s'ɔyənə Kanu, a wələma eyi fe kə pəntəyənə nkən-ε,

33 məbətər kə abəkəc ɳam fəp, kə dosoku domp dam fəp, kə səkət sam fəp, məbətər wənc əm pəmə təkə məmbətərnə mə. Mosom maməkə moyə dəkəcəmə metas yəcəl nyə ancəfə Mariki mə kə yoloŋnə yələma fəp.»

34 Ntə Yesu εnəŋk a wətəksə sariyε wəkawε oluku təkə pəmar mə, kə Yesu oluku kə: «Məmbələ fə kəberə akip ɳa dəbe da Kanu dəntəf.» Ali fum εnabəknə fə sə kəyifət kə toluku tələma.

Krist kə Dawuda

35 Yesu pəctəksə nde kələ kəpənə ka Kanu: «Cəke cə atəksə sariyε s'aSuyif ɳantam kəluku a Krist[‡] wan ka Dawuda gbəcərəm əfə-ε?»

36 Amera Necempi ɳenasənə nkən Dawuda yati kəluku ntə: «Mariki Kanu oluku Mariki mem: «Məder mənd'em nnə kəca kem kətət haŋ iclip kəboc aterənə am wəcək wam dəntəf.»»

37 Nkən Dawuda yati ewe wəsom wəka Kanu «Mariki», cəke cə Mariki εntam kəyənə wan ka Dawuda-ε?» Kənay ka afum alarəm kənccəŋkəl Yesu pəbotu disrə.

Yesu oluku kənay ka afum kəkəmbərnə ka atəksə sariyε

38 Yesu oncələk kənay ka afum dəmetəksə mən: «Nəkəmbərnə atəksə sariyε s'aSuyif, ɳambətər kəcacənə suma səpənə, pacyif ɳa kəyif kələl mofo mmə ambəpsənə mə,

39 pacənə ɳa səcəm səkiriŋ sa dəkətola Kanu da aSuyif, pacənə ɳa dəkənde d'abə mofo medi yeri dəcəsata.

40 ɳacbaŋsər acəbokəra daka daňan, ɳacbəlsə sali ntə təŋsənə pagbəkərə ɳa mə. Andekəkiti ɳa kiti kəyenjki.»

Kəpəce ka wəcəbokəra wətəyo daka

[‡] **12:35** Krist = Wəbə nwə Kanu kəyək-yək mə, Wəyək-yək ka Kanu

12:36 Yabura 110.1

41 Dəndo kələ kərəŋ ka Kanu, Yesu pəndə pətəfərnə kaňkəra, pəgbətnə ntə kənay ka afum kəmber ki pəsam mə. Aka daka alarəm ɻancber ki pəsam pəlarəm.

42 Kə wəcəbokəra wətəyə daka wələma ender pəboc fərəňk mərəŋ nfe fənapicə dəkəcəmə mə.

43 Kə Yesu ewe acəpsə ən darəŋ k'oloku ɻa: «Kance icloku nu: Wəcəbokəra wətəyə daka wəkawə om-pocə pətas akə fəp aŋe ɻamboc pəsam kaňkəra disre mə.

44 Bawo, pecernə paŋan pə akə fəp ɻamboc, mba nkən, kətəyə kən daka disre omboc pəkə əyə gbəcərəm pedi mə.»

13

Yesu oluku a andeləsər kələ kərəŋ ka Kanu

1 Ntə Yesu owur kələ kərəŋ ka Kanu disre mə, kə wəcəpsə kən darəŋ wəkin oluku kə: «Wətəksə, məməmən masar məpat mətət, məməmən wələ wərəŋ wa kələ kərəŋ ka Kanu!»

2 Kə Yesu oluku kə: «Məñnəňk wələ wərəŋ wawə! Tasar pəfədedenjəse tasar kəroŋ nnə, mpə antədewuŋ mə.»

Pəlec kə katərəs

3 Ntə Yesu endə nde tərə ta Tək ya Olif pətəfərnə kələ kərəŋ ka Kanu mə, Piyer, Sak, Isaŋ kə Andəre ɻayefə kəyifət kə ɻabəkərə:

4 «Məloku su ake tem tə tatəkə tendeyi-ə? Təgbəkərə tere tendementər kəlare ka mes mame məloku mə fəp-ə?»

5 Kə Yesu ɻyefə kəloku ɻa: «Nəkəmbərnə ta fum o fum pəsəŋə nu kəsəle!

6 Afum alarəm ɳandeder ɳacbaŋenə kəbəcə tewe tem, ɳacloku nu: «In'əfə, wəsom wəka Kanu!» Nandetalər kənay ka afum alarəm.

7 Kə nəndene pacloku teta kəwan kə pəyənə fəti, pacfor teta ki-ε, ta nənesə! Mənə mes maməkə meyi, mba təfədeyənə kəresna kəlip ka doru de.

8 Bawo afum a atəf ɳələma ɳandeyefərenə kə afum a atəf ɳocuru, dəbe dəyefərenə kə dəbe. Antəf kəyikcə kə dor yendeyi mofo məlarəm. Maməkə fəp mendeyi pəmə kəcop ka pucuy pa dokombəra.

9 Nəkəmbərnə nənasərka ntə tentam kəbəp nu mə. Andekekərə nu dəŋkiti d'aSuyif, andesut nu dəkətola Kanu da aSuyif dəlarəm. Nəndeloku təkə nəncərə tetem mə akirinj a sədare səpəŋ kə abə a təf aləma fər kiriŋ.

10 Mənə padəŋkər kəresna Kibaru Kətət afum a təf ya doru fəp.

11 K'andekəkərə nu kəkəber ɳa dəwaca-ε, ta nənesə təkə nəŋkəloku mə, mba nəloku təkə aŋkəsəŋ nu gbəncana babəkə mə, bawo bafə nən'endekəlok-loku, mba Amera ɳecəmpı ɳa Kanu.

12 Wənc wendekəsəŋ wənc padif. Tatəkə təkas kəndekəsəyə wan kən. Awut ɳandekəcəmə akombəra ajan dəbəkəc, ɳasəŋ ɳa padif.

13 Fəp fəndeter nu teta tewe tem, mba nwə endebəknə ti hanj mes maməkə melip mə, Kanu kəndeyac kə.»

Pəyikyik pələsər pəpəŋ mpə Mariki enter mə

14 «Kə nəndenəŋk pəyikyik pələsər pəpəŋ mpə Mariki enter mə, pəndə nnə pəntəmar pi kəyi mə, a afum akə ɳandeyi Yude mə pəmar ɳayəksə ɳapə

mərə kəronj. Pəmar wəkaranj ka buk bambə pəcərə tantə!

¹⁵ Nwə enyi dabanjka mə, ta pəbərə kələ kən disre kəkəlek paka.

¹⁶ Nwə enyi dale mə, ta pəlukus nde ndərən kəkəlek duma dən.

¹⁷ Pucuy pere pə tendeyənə abəkəs, kə aŋə ŋandə ŋacmesər dəsək dadəkə mə!

¹⁸ Nətola Kanu ta pucuy papəkə peder dərəŋ.

¹⁹ Bawo mataka maməkə məŋyənə mataka ma kətərəs, nke kəntəyə kəwurenə kəyefə ntə Kanu kəlompəs doru mə haŋ ndekəl, fum o fum afəsətərəs pəmə tatəkə.

²⁰ Mba Mariki Kanu pənatəbelər mataka maməkə-e, k'ali fum əfədekkəfis. Mba ənabelər mataka maməkə teta aŋə ənayək-yek mə.

²¹ Kə fum wələma oluku nu: «Məməmən: Krist eyi nnə,» «Məməmən: Eyi nde,» ta nəlaŋ wəkayi.

²² Bawo abəŋənə kəyənə Krist kə sayibə sa yem ŋandewur doru. Ənde ŋacyə megbəkərə kə mes məwəy-wəy ntə təŋsəŋə, kə təyənə ŋactam-e, ŋatalər akə Kanu kənayək-yek mə.

²³ Nəkəmbərnə belbel, iloku nu mes mame ta məntabəp-e!»

Kəder ka Wan ka Wərkun

²⁴ «Mba mataka maməkə, kə pucuy papəkə pen-cepər-e, pəndeyə gbərəp, ŋof ŋəfədesəmar,

²⁵ cəs cəndetəmpənə kəyefə dəkəm, fənəntər fa kəm fəndeyikcə.

²⁶ Awa, andenəŋk Wan ka Wərkun pəcder dəkəp kə fənəntər fəlarəm kə nərə da debeki dən.

27 Endesom məlekə ən dəməmpəmpə ma doru fəp kəlonjka ka aŋe enayek-yek mə dəmonjubut maŋkələ ma dəKəm kə antəf.»

Kətəkse nkə kətək ka fik kəsəŋ mo

28 «Nətəkəs totubcəne ntə kətək ka fik kəmentər mo: Kə wara wa ki wəcaŋk wəleŋk-ε, nəcəre a kətən kələtərnə.

29 Nəna sə, kə nəndenəŋk mes maməkə meceder-ε, nəcəre a Wan ka Wərkun ələtərnə yati.

30 Kance icloku nu: Dətemp dandə dəfəcepər ta mes mame fəp meyi-ε.

31 Kəm kə antəf yendesələ, mba moloku mem məfədesələ.»

Fum o fum əfcərə təm ntə Mariki endededer mo

32 «Ntə təyənə ta dəsək, kə pəyənə fe ti, ta təm ntə doru dendelip mə, fum o fum əncərə fe ti, ali məlekə mmə meyi dəkəm mə fəp, ali wan, mənə Papa sona gboŋ əcərə ti.

33 Nəkəmbərnə, ta nədəŋəs, bawo nəncərə fe təm ntə tendeyi mo.

34 Pəndeyi pəmə ntə wərkun endekə marənt, pəsak kələ kən, pəsəŋ acar ən nwə o nwə yəbəc yən, pəsom wəbum kəkəmbərnə kumba.

35 Nəna sə nəkəmbərnə, bawo nəncərə fe təm ntə wəka kələ endededer mo: Tentam kəyənə dəfana, cəkçəkana, dəsəkana kə pəyənə fe ti-ε bətbətana.

36 Ta pəder pəbəp nu nəcdire.

37 Tante iŋloku nu mo, iŋloku ti fəp, nəkəmbərnə!»

14

Abə ŋasekə Yesu təŋkəndəm

1 Cəsata ca Kəcepər ka Məleke medif kə ka Cəcom cətənəŋkəl lebin pəmar cəyi kə mata mərəŋ men-cepər-ə. Aloŋne apəŋ kə atəksə sariyə s'aSuyif ɻancten kəsumpər Yesu cəpənpən disre, ɻadif kə.

2 Bawo ɻancloku a ta pasumpər kə dəsək da kəsata, ta tedesəŋe pəyamayama pedeyi afum dacə.

Wəran osop Yesu labunde dəromp

3 Ntə Yesu ənayi Betani mə, ndena Sımaŋ wəcune sen, kə wəran wələma əmbərə tətəŋne ɻacdi yeri. Wəran nwə pətəmpər təkəbə pa alabatər* pəlarə labunde da nar təp, labunde deyenki kəway. K'osuncu təkəbə mpə, k'oloŋsər labunde ndə fəp Yesu dəromp.

4 Kə pəntəle afum aləma, kə ɻayifne: «Ta ake tə eləsərə-ləsərə labunde dandə-ə?»

5 Anatam di kəcaməs haŋ pəsam gbəlen masar maas, pasəŋ pi atəyo daka.» Kə pəntəle ɻa nnə wəran nwə eyi mə.

6 Mba kə Yesu oluku: «Nəce kə! Ta ake tə nəcəmənə kə darəŋ-ə? Təyə tətət t'əyə nnə ina iyi mə.

7 Atəyo daka, ɻayı nu dacə təm fəp, nəntam kəyənə ɻa pətət təm ntə o ntə nəŋfan mə. Mba ina, nəfədey'em təm fəp.

8 ɬyə təkə əntəm mə. Onuŋkənə kəsop im labunde kəlompəs ka kəbel kem a pacwup ki.

9 Kance icloku nu: Nnə o nnə andedəŋk Kibaru Kətət doru dandə kərkər mə, aŋloku sə təyə tətət ta wəran wəkawə kəcəm-cəməs ka doru.»

Yudas əfan kəsəŋ Yesu abə a aloŋne

---

* **14:3 Təkəbə pa alabatər** = Təkəbə mpə anclompəsə tasar pefer pəpat. Aŋwe tasar pətət mpə «alabatər».

10 Yudas wəka dare da Keriyot, nwε εnayi acεpsε a Yesu darəŋ aŋε wəco kə mərəŋ dacə mə, əŋkə pəbəp abə a alonjne, nte təŋsəŋe pəber Yesu ɳa dəwaca mə.

11 Nte alonjne ɳancəŋkəl moloku mən mə, kə pəmbət ɳa, kə ɳaloku kəsəŋ kə pəsam. Yudas pəctən təyə nte endekəber Yesu ɳa dəwaca mə.

Yesu eyi kədi yeri ya Pak kə acεpsε ən darəŋ

12 Dəsək dəcəkə-cəkə da kəsata ka Cəcom cətənəŋkəl lebin, dəsək ndə ancloŋne ɳkesiya ya Kəcepər ka Məlekə medif mə, kə acεpsε a Yesu darəŋ ɳayif kə: «Deke məfan səkəlomps'am yeri ya kəsata ka Kəcepər ka Məlekə medif-ə?»

13 Kə Yesu osom acεpsε ən darəŋ mərəŋ, k'oloku ɳa: «Nəkə dare, nəŋkənəŋk wərkun pəsarə apampə ɳa domun pəder, kədefayne nu. Nəcəmə kə darəŋ,

14 nde əŋkəberə mə, nəloku wəka kələ: «Wətəksə oluku: Deke dəkələ deyi ndə indedi yeri ya kəsata ka Kəcepər ka Məlekə medif kə acεpsε em darəŋ-ə?»

15 Endekəmentər nu dəkələ dəpəŋ kələ darenc, palompəs di belbel ca fəp yeyi di. Dəndo nəŋkəlompsə su yeri ya kəsata kaŋkə.»

16 Kə acεpsε ən darəŋ ɳaŋkə, kə ɳambərə dare, kə ɳambəp ca fəp pəmə təkə ənaloku ɳa ti mə. Kə ɳalompəs yeri ya kəsata kaŋkə.

17 Kə dəfəy dəmbəp, k'ender kə acεpsε ən wəco kə mərəŋ.

18 Təm nte ɳanandə dəmesə ɳacdi yeri mə, kə Yesu oluku: «Kance icloku nu: Wəkin nu dacə, nwε eyi kədi yeri kə ina mə, endebər im aterənə em dəwaca.»

19 Kəməncnə disre kə ɳayefə kəyifət kə: «In'əfə ba?»

20 Kə Yesu oluku ḥja: «Wəkin nəna akanjə wəco kə mərəŋ dacə, nwə səmber waca dap din disrə kədi yeri mə.

21 Wan ka Wərkun endefi, pəmə təkə ancic ti mə. Mba pələc pere peyi wərkun wəkawə endebər Wan ka Wərkun aterənə ən dəwaca mə! Kənatəkom ka wərkun wəkawə kənatam kətesə kə!»

Mariki kəpaŋne kən yeri, kəpus kə acəpsə ən

22 Ntə ḥancdi yeri mə, kə Yesu əlek kəcom, k'eyif Kanu barka, k'entepi ki k'əsənəs ḥja pəcloku: «Nəbaŋ, dis dem də.»

23 K'elek sə təmbəl ta wən, ntə elip kəyif Kanu barka mə, k'əsənəs ḥja kə ḥamun fəp faŋan.

24 K'oloku ḥja: «Mecir mem mə, mmə aloŋ teta kəcaŋəs danapa da Kanu kə kənay ka afum mə.

25 Kance icloku nu: Ifəsəmun wən haŋ dəsək ndə indegbəkərə sə kəmun wi, nde dəbə da Kanu mə.»

26 Ntə ḥalip kəlenjəs meleŋ mokor-kore Kanu mə, kə ḥawurnə ntende kəca ka tərə ta Tək ya Olif.

Yesu oluku a Piyer endece kəcəre kən

27 Kə Yesu oluku ḥja: «Nəna akanjə fəp nəndelukus im darəŋ, bawo Yecicəs Yosoku yoloku: <Indesut wəkək, ḥkesiya yəsamsər.»

28 Mba k'indəfətə afi dacə-, indekəkar nu Kalile.»

29 Kə Piyer oluku kə: «Ali fəp fəlukus əm darəŋ, ina ifəlukus əm darəŋ.»

30 Kə Yesu oluku kə: «Kance iclok'əm: Pibi pampə yati, məndegbəkəl kəmaas a məncərə f'em a kicipli kəccam tamərəŋ.»

31 Mba Piyer pəcgbəkəl ti pəpəŋ: «Ali səcfi kə məna, ifəgbəkəl a incər'am.» Acepsə a Yesu darəŋ akə fəp toluku tin tayi tə ńancloku.

Yesu əsali Ketsemane

32 Kə ńambəp kəfo nkə anjwe Ketsemane mə, k'oloku acepsə ən darəŋ: «Nəndə nnə təm ntə inķotola Kanu mə.»

33 K'elək Piyer, Sak kə Isan. Kə kənesə kəpəŋ kəncop kəsumpər Yesu kə abəkəc ńelece-lece kə.

34 K'oloku ńa: «Abəkəc ńenajkanə kədənc'em pəmə ifi. Nəyi nnə, ta nədirə!»

35 Ntə Yesu əmbəlenə ńa pəpic mə, k'embəlkər kəcəp tobu dəntəf, k'ontola ntə təŋsəŋə, kə tentam kəyi-ə, təm tocuca tatəkə təbəle kə.

36 Pəcloku: «Aba, Papa, mən'etam mes fəp, məbəlen'em təmbəl pa kətərəs pampe. Ti disre, bafə təkə ifaŋ mə de, mba ntə məna məfaŋ mə.»

37 Kə Yesu ender pəbəp acepsə ən darəŋ ńacdire. K'eyif Piyer: «Siməŋ, kədirə kə məndə ba? Məntam fe kətədire ali dec din?»

38 Ta nədirə, nətola Kanu ntə təŋsəŋə ta nəmbəre kəwakəs disre mə. Pəmbas mera yonu kəyə pətət, mba nəyə fe səkət kəyə ti.»

39 Kə Yesu əmbəle sə, pəcgbəkərə totola Kanu tin tatəkə.

40 Kə Yesu olukus, k'ender pəbəp acepsə ən darəŋ ńacdəŋəs, ntə fər yənaləl ńa mə, ńanacərə fe toluku ntə ńaŋlukse kə mə.

41 Kə Yesu əŋgbəkərə sə kəder tamaas k'ęŋgbəŋ-gbəŋər ńa: «Nəndire sə, kəjesəm kə nəndə! Telip! Nəcəŋkəl: Təm təmbəp, amber Wan ka Wərkun aciya dəwaca.

42 Nəyəfe, paŋkən, nwə eyi kəber im afum dəwaca mə, ələtərnə.»

Asədar ɳasumpər Yesu

43 Yesu pəsərəlokl-loku, kə Yudas nwə enayi acəpsə a Yesu aŋe wəco kə mərəŋ dacə mə, ender pəsolek kənay ka afum aŋe ɳanatəmpər-təmpər sakma, kə tək yosutnəne mə. Alonso apəŋ, atəksə sariye s'aSuyif kə abeki ɳanasom ɳa.

44 Yudas nwə ençber Yesu aterənə ən dəwaca mə, enasəŋ asədar təmənəcə nte: «Nwə iŋkəcup mə, nkən əfə wəkakə. Nəsumpər kə, nəkekərə, nəgbəkərə kə belbel.»

45 Gbəncana babəkə kə Yudas ender, k'ələtərnə Yesu, k'ewe kə: «Wətəksə,» k'oncup kə.

46 Kə afum akakə ɳantəpsər Yesu waca, kə ɳasumpər kə.

47 Wəkin acəpsə ən darəŋ dacə owurə dakma dən, k'əncep wəcar ka wəloŋnə wərəŋ aləŋəs, k'ənəgbinti ɳi.

48 Kə Yesu oluku ɳa: «Nəwur kədesumpər im, nətəmpər-təmpər sakma kə tək yosutnəne pəmə nte inyənə kalbante mə.»

49 Dəsək o dəsək incyi nu dacə ictəksə nde kələ kərəŋ ka Kanu, ta nənder nəsumpər im-ə. Mba tatəkə tenyi nte təŋsəŋə Yecicəs Yosoku yelare mə.»

50 Kə asol ən fəp ɳasak Yesu, kə ɳayəksə.

51 Wətəmp wələma ənacəmə Yesu darəŋ, pəgbalərnə kəloto gbəcərəm. Kə ɳasumpər kə,

52 mba wəkakə ənasalpər ɳa, k'əsakərənə ɳa kəloto kəŋkə ənagbalərnə mə, k'eyəksə pəwur fos.

Yesu fər ya aboc kit i apəŋ

53 Kə ɳaŋkekərə Yesu ndena wəloŋne wəpəŋ. Abə a aloŋne fəp, abeki kə atəksə sariyə s'aSuyif ɳambəpsənə.

54 Piyər əncəmə ɳa darəŋ, pəcməmən ti pəbələ, haŋ nde kələ kəpəŋ ka wəloŋne wəpəŋ, nde abaŋka disre. Pəndə kə abum, pəcsayə nənc kəsək.

55 Aloŋne apəŋ k'aboc kiti aSuyif fəp ɳanctən sede nse sənakəbaŋe ɳa moloku məkə ɳanakədeŋe Yesu, nte təŋsəŋe padif kə mə, mba ɳanasətə fe.

56 Afum alarəm ɳancboncə kə yem, mba yem yayəkə yoncsurenə fe.

57 Aləma ɳaccop kəboncə kə yem nyə:

58 «Səne kə pəcloku: «Indeləsər kələ kəpəŋ ka Kanu kaŋke waca wa fum wolompəs mə, mata maas disre icəmbər kələma nkə waca wa fum wəntədelompəs mə.»

59 Ali yem yayəkə yenasurenə fe kəyənə ka sede.

60 Kə wəloŋne wəpəŋ eyefə afum dacə, k'eyif Yesu: «Məfəlukse su tələm o tələm ba? Cəke cə məŋləku teta moloku ma sede mmə akaŋe ɳambonc am mə?»

61 Mba kə Yesu əncaŋk, olukse fe toluku ntə o ntə. Kə wəloŋne wəpəŋ eyif kə sə: «Mən'øyənə Krist, Wan ka Kanu nkə aŋkor-koru mə ba?»

62 Kə Yesu oluku: «In'əfə. Nəndenəŋk Wan ka Wərkun pəndə kəca kətət ka Kanu nkə kəntam mes fəp mə, pəcder nərə da debeki dən disre dəkəp ka dəKom.»

63 Kə wəloŋne wəpəŋ əwali-wali yamos yən k'eyif: «Sede səre sə pəmar payif-ə?»

64 Nəne təkə ələməs Kanu mə. Cəke cə nəncəm-cəmne-ə?» Kə fəp fələku a pəmar padif kə.

65 Kə afum aləma ɳayefə kəyuksər Yesu lin, ɳackump kə kəro, ɳacsut kə ɳkulma, ɳacloku: «Awa

Sayibə, məloku su an'osut əm-ε?» Kə abum əjamban
Yesu kə ənaferəs kə waca dəkanca.

Piyer ence kəcərə Yesu

⁶⁶ Təm ntə Piyer ənayı tantəf nde saňka disrə mə,
kə wəcar wəyecəra wəkin wəka wəlojnə wəpəŋ
ender.

⁶⁷ Ntə ənəŋk Piyer pəcsayə mə, k'əŋgbətnə kə,
k'oloku kə: «Məna sə Yesu wəka Nasarət nənayı.»

⁶⁸ Kə Piyer əŋgbəkəl ti pəcloku: «İncərə fə, incərə
fə ntə məna məfaŋ kəloku mə!» K'owur kəkəndə
saňka tadarəŋ, nde dəkəbərə. Kə kicipi kəncam.[†]

⁶⁹ Kə wəcar wəran nwə ənəŋk kə, k'əŋgbəkərə sə ti
kəloku akə əjanayi di mə: «Wələma əfə wəkawə sə.»

⁷⁰ Mba kə Piyer əŋgbəkəl sə. Pəwon fə, aŋə əjanayi
di mə, əhaloku sə Piyer: «Səlan ti, afum akaŋə wəkin
məyənə, bawo məna sə wəka Kalile məyənə.»

⁷¹ Kə Piyer eyəfə kədərəm: «Kanu kətərəs im kə
pəyənə a kəyemə k'ində-ε! İndərəm a incərə fə fum
wəkawə nəŋle mə!»

⁷² Gbəncana babəkə kə kicipi kəncam sə tamərəŋ.
Kə Piyer əncəm-cəmnə toluku təkə Yesu ənaloku kə
mə: «Məndegbəkəl kəmaas a məncərə f'em a kicipi
kəccam tamərəŋ.» Kə Piyer eyəfə kəbok.

15

Yesu fər ya Pilat kiriŋ

¹ Ntə bətbət bəmbəp mə, alonjənə apəŋ kə abeki,
atəksə sariyə kə aboc kitə aSuyif fəp, əhalokanə
kəkətəŋnə ntə andeyə Yesu mə. Ntə əjalip kəkot kə
mə, kə əjamber kə Pilat dəwaca.

[†] **14:68** Yəgbəkərə ya yecicəs yokur yələma yəyə fə: «Kə kicipi
kəncam.»

² Kə Pilat eyif kə: «Mən'çyənə wəbə ka aSuyif ba?»
Kə Yesu olukse kə: «Mən'oloku ti.»

³ Alojnə apəŋ əjanatəmpərə kə meyemsenə
məlarəm.

⁴ Kə Pilat eyif kə sə: «Məfəloku ntə o ntə? Məne
mame əambonc am mə fəp!»

⁵ Mba Yesu ənalukse fə kə sə toluku ntə o ntə, ti
tenawosəs Pilat kusu pəpəŋ.

Aŋkiti Yesu kəfi

⁶ Awa kəren o kəren kəsata ka Kəcepər ka Məlekə
Medif, Pilat əncsakə afum yəŋən wəyi dəbili wəkin
nwə əŋfanj mə.

⁷ Təm tatəkə fum wələma ənayi dəbili pacwe
kə Barabas nwə anaber dəbili teta kədif fum, ntə
əjanayefə kəyəŋkər abə a dətəf səbomp mə.

⁸ Kə kənay ka afum kəmpə, kə ənayefə kəyifət a
payənə əja təkə ambət kəyənə əja mə.

⁹ Kə Pilat eyif əja: «Isakərə nu wəbə wəka aSuyif
ba?»

¹⁰ Bawo Pilat ənacərə a kəraca ka alojnə apəŋ
kənasənə əja kəlek Yesu ənaber kə dəwaca.

¹¹ Mba kə alojnə apəŋ ənagbiŋər kənay ka afum,
ntə təŋsənə pasake əja yəŋən Barabas mə.

¹² Kə Pilat əŋgbəkərə sə: «Cəke cə nəfanj a iyə nwə
nəŋwe wəbə ka aSuyif mə-ə?»

¹³ Kə ənayefə kəkule-kule: «Məcaŋ kə dətək
yəpəmpəl!»

¹⁴ Kə Pilat eyif əja: «Pələc pere p'əyo-ə?» Mba
kə afum əjanəkənə kəkule-kule pəpəŋ: «Məcaŋ kə
dətək yəpəmpəl!»

¹⁵ Kə Pilat əncəm-cəmənə kəyə təfanj ta kənay ka
afum: K'əsakə əja yəŋən Barabas. Ntə elip kəsom

pasutə Yesu tərəňkən mə, k'ember kə afum dəwaca
a pacan kə dətək yəpəmpəl.

Asədar ηafani Yesu

¹⁶ Kə asədar ηajkekərə Yesu nde abaŋka ɳa kələ
kərəŋ ka Pilat, kə ɳawe dəŋgbəŋk dadəkə fəp.

¹⁷ K'asədar ɳamber Yesu duma d'abə deyim, kə
ηandəŋər kə dəromp aŋgbəŋkələ ɳa bəŋk yodu.

¹⁸ Kə ɳayefə kəfani kə ɳacyif: «Injif əm, wəbə ka
aSuyif.»

¹⁹ Kə ɳasutə Yesu domp kəgbo, kə ɳayukər kə lin,
ηanut suwu teta kəfani kə.

²⁰ Nte ɳalip kəfani kə mə, kə ɳawure kə duma d'abə
deyim kə ɳamber kə yamos yən. Kə ɳajkekərə kə
kəkəcaŋ kə dətək yəpəmpəl.

Ancan Yesu dətək yəpəmpəl

²¹ Kə asədar ɳawe fum wələma nwə ənayefə dale
mə, pacwe wəkayi Siməŋ wəka dare da Sireŋ, papa
ka Aləksandər kə Rifis, kəkəgbaŋne tək yəpəmpəl
nyə anakə kəcaŋ Yesu mə.

²² Kə ɳajkekərə Yesu kəfo nkə aŋwe Kolkota mə,
itə tatəkə «Kəfo ka Kəmbəembələ».»

²³ Kə asədar ɳafan kəsəŋ Yesu wən wənəŋkəl
acəl nnej aŋwe «mir» mə, mba Yesu ənawosə fe wi
kəmun.

²⁴ Kə asədar ɳancaŋ Yesu dətək yəpəmpəl, kə
ŋayerəne yamos yən, ɳakotə ti yampuŋpuŋ nyə nwə
o nwə eŋkekərə nde ndərən mə.

²⁵ Walaha wənayi nte ɳancan Yesu dətək
yəpəmpəl mə.

²⁶ Tecicəs nte tə ɳanacic kəmentər ka tes nte
tənasəŋə k'andif kə mə: «Wəbə ka aSuyif.»

27 Kə ɳancaŋ Yesu dətək yəpəmpəl kə calbante mərəŋ, wəkin pəyi kə kəca kətət, wəkə pəyi kə kəca kəmeriya.

28 [*]

29 Acepər ɳacləməs Mariki Yesu, ɳacfək kə domp. Nacloku: «Məna nwə məncekəli kələ kəpəŋ ka Kanu, məcəmbər sə ki mata maas disre mə,

30 məyacnə mənasərka, mətor dətək yəpəmpəl yayə!»

31 Alojne apəŋ kə atəksə sariyə s'aSuyif, ɳa sə ɳancfani Yesu ɳacloku: «Ənayac aləma, mba əfətam kəyacnə nkənsərka!

32 Krist, wəbe ka Yisrayel pətor oŋ ma dətək yəpəmpəl, nte təŋsəŋe sənəŋk səlaŋ sə ti mə!» Afum akə anacaŋ kə Yesu mə, ɳancləməs kə sə.

Defi da Yesu

33 Pəndeyi daŋ, dec dosureŋe afum dəsəbomp, kə kubump kəntor dəntəf fəp, tənabəle kətənc haŋ salifana.

34 Salifana səndebəp, kə Yesu oŋkule-kule: «*Eloyi, Eloyi, lema sabaktani?*» Itə tatəkə: «Kanu kem, Kanu kem, ta ake tə məsak'əm-ə?»

35 Afum aləma akə ɳanayı di mə ɳanane kə dim. ɳancloku kəfətə disre: «Məcəŋkəl, Aŋnabi Eli eyi kəwe tatjkə.»

36 Kə fum wələma eyəksə, k'əŋkə pəpuk yaŋba dəməncəncə, k'ənepsər yi dəkəmota, k'əsəŋ Yesu a pəmun, pəcloku: «Nəkar ma, paməmən belbel kə təyəne a Eli endeder kədetore kə-ə.»

---

* **15:28** Yecicəs yokur yəcəkə-cəkə yələma yəyo fə moloku mame: «Tatəkə tə tecicəs tənamentərnə, nte tənaloku: «K'əncəmbər kə calbante dacə.»» (Məməmən sə Luk 22.37 kə Esayı 53.12.)   **15:34**
Yabura 22.1

37 Mba kə Yesu owurə dim dəpəŋ, k'engbiŋ kifir.

38 Kə kəloto kəlel nkə kəŋkəŋk təksə ta kələ kəpəŋ ka Kanu mə kəŋgbərə dacə, kəyəfə takəroŋ haŋ tantəf.

39 Ntə anəŋk Yesu kəgbij kən kifir mə, kə wəbə k'asədar wəRom nwə ənayi di pətəfərnə kə mə, oluku: «Fum wəkawə, Wan ka Kanu yati ənayi.»

40 Aran sə ŋanacəmə pəbələ ŋacməmən. Aran akaŋe dacə: Mari wəka Makdala, Mari iya wəka Sak wəfət kə Yoses, kə wəran wələma nwə ancwe Salome mə.

41 Aran akakə ŋanacəmə Yesu darəŋ, ŋacbəcə kə ntə ənayi Kalile mə, kə aran alarəm aləma aŋe ŋanapə kə nkən Yesu Yerusaləm mə.

Ambər Yesu dəkufu

42 Dəfəy dəmbəp, mba ntə pənayənə dəsək da kəlompəsnənə simiti dəsək da kəŋesəm mə,

43 wəka Arimate wələma nwə ancwe Isifu mə əmbəknə, k'əŋkə ndena Pilat kəkətola kə kəbel ka Yesu ntə təŋsənə pəwup ki mə. Isifu, fum wəpəŋ ənayi aboc kitı aSuyif dacə, nwə kəder ka dəbe da Kanu kənabas mə.

44 Kə pənciyane Pilat kəne a Yesu elip kəfi katəna. Kə Pilat ewe wəbə wəsədar k'eyif kə, kə təyənə a Yesu efina pəwon-ε?

45 Ntə wəbə wəsədar oluku kə təkə tənayi mə, kə Pilat owosə Isifu kəlek kəbel ka Yesu.

46 Kə Isifu əway arəfən ŋa kəloto kətelər, k'ontore Yesu dətək yəpəmpəl, k'ənepsər kə ŋi, k'omboc kə dəkufu nkə anayək dətasar mə. Ntə elip mə, k'embinkəli tasar mpe ənasunce dəkəberə da kufu kaŋkə mə.

47 Mari wəka Makdala kə Mari, iya ka Yoses, ɳacgbækərə nde kəfo nkə anabər kə mə.

16

Yesu kəfətə kən afi dacə

1 Ntə simiti dəsək da kəñesəm dencepər mə, dəckəsək sandeŋ, kə Mari wəka dare da Makdala, Mari iya ka Sak, kə wəran wələma Salome ɳaway moro mobotu ambənc, kədesop mi kəbel ka Yesu.

2 Tataka ta sandeŋ bətbət suy, kə ɳander nde dəkufu.

3 Nacyiftəne tarjan: «An' əŋkəbiŋkələ su tasar təkə asunçə dəkəbərə da kufu mə-?»

4 Nandeyekti fər, kə ɳanəŋk tasar pəpəŋ papəkə pabiŋkəli pi.

5 Ntə ɳancberə dəkufu mə, kə ɳanəŋk wətəmp wələma pəndə kəca kətət, pəberənə duma dobolu defer, kə ɳanesə.

6 Kə wətəmp nwə oluku ɳa: «Ta nənesə. Yesu wəka Nasarət nəntən, wəkə anacaŋ dətək yəpəmpəl mə. Əfətə afi dacə, eyi fə nnə! Nənəŋk kəfo nkə k'anaboc kə.

7 Mba nəkə nəloku acəpsə ən darəŋ kə Piyer a Yesu eyi nu kiriŋ kəkə Kalile: Difə nəŋkənəŋk kə, pəmə təkə ənaloku nu ti mə.»

8 Kə aran aŋə ɳawur dəndo dəkufu kə ɳayəksə, ɳacyikcə, cusu cəwos ɳa. Ali tes ɳanaloku fə fum, bawo ɳananesə.

Yesu ementərnə Mari wəka Makdala

9 [Ntə Yesu əfətə defi mə, bətbət ba tataka təcəkəcəkə ta tataka toluksər, k'owurər kəresna Mari wəka Makdala, wəkə Yesu ənabeləs yəŋk yəleç camət-mərəŋ mə.]

10 Kə Mari wəka Makdala əŋkə pəloku moloku maməkə akə ɳanakə kə nkən, ɳayı kəbal ka defi da Yesu, ɳacbok mə.

11 Ntə afum akaŋe ɳanane a eyi wəyen, a nkən Mari wəka Makdala ənanəŋk kə mə, ɳanaləŋ fə ti.

Yesu ementərnə acəpsə ən darəŋ

12 Ntə tatəkə tencepər mə, kə Yesu ementərnə sə teyi tələma acəpsə ən darəŋ mərəŋ aŋe ɳanckə dəkulum mə.

13 Kə akakə mərəŋ ɳander sə ɳaloku ti acəpsə a Yesu darəŋ alpəs akə. Na sə, ɳanaləŋ fə ɳa.

Yesu ementərnə acəpsə ən darəŋ aŋe wəco kə pin

14 Telpəs oŋ, kə Yesu ementərnə acəpsə ən darəŋ aŋe wəco kə pin, tem ntə ɳacdi yeri mə, k'ənal ɳa kəbut kəjan kəlaŋ kə kəyenk domp kəjan, bawo ɳanaləŋ fə akə ɳananəŋk kə ntə ənafətə afi dacə mə.

15 Kə Yesu oluku ɳa: «Nəkə doru dandə fəp, nəkə nəcam Kibaru Kətət nnə afum a doru fəp ɳayı mə.

16 Məna nwə mənyənə wəlaŋ, məsətə kəgbət dəromun teta Kanu mə, aŋyac əm, mba məna nwə məntəlaŋ mə, antərəs əm dəsək da kəkiti.

17 Nənəŋk megbekərə mmə mendesolə aŋe ɳandeyənə alaŋ mə: Tewe tem tendesəŋə ɳacbeləs yəŋk yelec. Nande ɳaccəp cusu ncə ɳanatəcərə mə.

18 Nande ɳacsumpərə bok waca. Pomun pəkəntəŋ mpe o mpe pə ɳamun pəfəyo ɳa tələm o tələm. Nande ɳacdeŋ acuy waca, akakə ɳactamnə.»

Yesu olukus Kanu kəsək

19 Mariki Yesu, ntε elip kəlok-lokər ɳa mə, k'ampenə kə dəKəm, k'əŋkə pəndə Kanu kəsək.]*

20 Kə acepsə a Yesu darəŋ ɳaŋkə mofo fəp kəkəsamsər Kibaru Kətət. Mariki əncbəc kə ɳa, pəcsəŋe dəməgbəkərə mmə ɳancwure, paclan moloku maməkə.†

---

* **16:19** Yecicəs yecepər yokur mərəŋ, kə yələma nyə alan mə, yəyo fə moloku məlpəs ma kibaru kaŋkə kəyəfə sora 9 həj 19. Moloku mame dəyecicəs yofu yəlpəs meyi. † **16:20** Moloku mmə meyi fə Yecicəs Yosoku yokur fəp: «Mba pəpic pə ɳancloku asol a Piyər ntε anasom ɳa kələku mə. Ntε tencepər mə, Yesu nkənsərka osom ɳa kəkekərə kawandi kəpus nkə kəntəlip mə kəyəfə nde dec dəmpə kəkə ka nde dəŋkale mə, kəyac ka doru o doru nkə kəntəlip mə. Amina»

**Kitabu ka Kanu
Portions of the Holy Bible in the Baga Sitemu language
of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue Baga
Sitemu de Guinée**

copyright © 2015 Pioneer Bible Translators

Language: Baga Sitemu

Translation by: Traducteurs Pionniers de la Bible

Contributor: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-04-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Apr 2025 from source files dated 29 Apr 2025

e5320012-5c6f-534d-9205-97d787f9a95c